

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Ljubljana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto

Vojno poročilo št. 593 Odločni letalski napadi na sovražne kolone

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Boji v pokrajini Sollum-Halfaya se nadaljujejo.

Delovanje topništva z obeh strani v zahodni Cirenaiki.

Italijansko in nemško letalstvo je izvedlo mnogo napadov in je večeraj prizadejalo sovražniku hude izgube. Sovražne kolone in zbirališča črt so bila obsejana z ognjem iz strojne in razpršene. Mnogo oklepnih in motoriziranih sredstev je bilo zadetih in uničenih. Več letal je bilo zažganih ali poškodovanih na tleh, tri letala vrste »Hurricane« so bila sestreljena.

Nadaljevalo se je bombardiranje pristaniš in letališč na Malti. Baserane ladje so bile napadene in zadete. Zasedle so bile neposredno zadete in bombniki Osi so povzročili razdejanja in požare obsejnih razmerij.

Med napadi na širšem področju srednjega in vzhodnega dela Sredozemskega morja so nemška letala bombardirala vojaške cilje v pristanišču Aleksandrije.

Bukarešta, 18. jan. AS. List »Unireac« podpira odpor italijanskih čet v severni Afriki in pravi, da je ta odpor velik poraz za Angleže. Sedanjo ofenzivo je Anglija pripravljala dve leti, pa se je zlomila ob odločnem odporu italijanskih čet. Kakor v začetku vojne, tako so bile sedaj najmočnejše angleške sile zbrane ob Sredozemskem morju, ob Suez, ob Rdečem morju, ob Indijskem oceanu, sedaj pa je boj v Severni Afriki olajšal delo Japonski. List poudarja, da je prav ta silovit odpor vzrok, da se je tako razjarila angleška propaganda proti Italiji.

Zeneva, 16. jan. AS. List »Journal de Geneve« objavlja uvidnik o bojih v Severni Afriki in piše, da so Angleži še vedno na istem, to je, da niso mogli doseči ciljev, ki so si jih zastavili. Angleški uspehi niso v skladu z žrtvami. Angleži niti niso mogli odstraniti nevarnosti za Egipt, kajti dokler bodo v Afriki sile Osi, ofenziva proti Egiptu nikdar ne bo izključena.

Sestanek voditeljev mornarice Osi

Rim, 16. jan. AS. Vrhovni poveljnik nemške mornarice veliki admiral Räder in admiral Riccardi, državni podtajnik v ministrstvu vojne mornarice in načelnik stana italijanske mornarice, sta se dne 14. in 15. januarja sešla v Garmisch-Partenkirchen. Prisrčni razgovori med obema vojaškima voditeljema so dokazali, da obstaja popoln sporazum v vseh vprašanih, ki se nanašajo na sodelovanje obeh mornaric za doseg zmag proti skupnemu sovražniku.

Ameriška petrolejska ladja potopljena

Rim, 16. jan. AS. Mornariško ministrstvo Združenih držav sporoča, da je bila potopljena ameriška petrolejska ladja »Normes« 60 milj južno od Blokislana. »Normes« je imela 8577 ton.

Pred viharo sejo angleškega parlamenta

Stockholm, 16. jan. AS. Londonski dopisnik lista »Allehand« piše, da se pripravlja ostra bitka v poslanski zbornici, ki se bo sestala takoj po Churchillovem povratku. Mnogi krogi zelo napadajo vlado zaradi velikih in nenadnih izgub na Malajskem polotoku. »Daily Express« ognjevitno piše proti tistim, ki so vladali na Malajskem polotoku ter jih imenuje »zakrknjene ter nekoristne pive whiskeyja«.

Švedski protest v Londonu

Stockholm, 16. januarja. AS. Danes je bila zaključena preiskava o izvoru bomb, ki so jih nedavno spustila letala neznane narodnosti na nek kraj na južnem Švedskem. Veščaki so ugotovili, da gre za bombe angleškega izvora. Švedska vlada je takoj poslala angleški vladi protestno noto zaradi kršitve njene nevtralnosti.

Angleška izzivanja v Turčiji

Rim, 16. jan. AS. »Messaggero« komentira izjave angleškega veleposlanika v Ankari, ki je izjavil, da so se v Moskvi Eden, Stalin in Molotov razgovarjali samo o vprašanih, ki se nanašajo na razmere po sedanji vojni. Istočasno se je izvedelo, da je imel angleški veleposlanik sestanek z zunanjim ministrom Saradzoglom, da bi mu v imenu sovjetske vlade sporočil, da sovjetska vlada nikakor nima nobenih namenov proti turški suverenosti in nedotakljivosti.

List piše, da je prav lahko razumeti, da so izjave angleškega veleposlanika turškemu zunanjemu ministru velika hinavščina, kajti v Moskvi se je zlasti govorilo o sovjetskih zahtevah glede Dardanel. Govorilo se je tudi o usodi Carigrada, kajti Carigrad zahtevajo zase boljševiki, prav tako kakor ga je zahtevala carska politika.

Pritisk proti Singapurju narašča

Japonske čete zasedle Malako - Splošen umik angleške vojske v Singapur

Tokio, 16. jan. AS. Japonski cesarski glavni stan objavlja, da je bilo 14 sovražnih letal deloma uničenih na tleh ali pa sestreljenih tekom večerajšnjega dne, ko so japonska letala četrtič pri belem dnevu bombardirala Singapur. Poročilo navaja naslednje podrobnosti o napadu:

Japonska letala so priletela nad Singapur ob 11.45 in so večkrat napadla področje Celatara, kjer so začele goriti vojaške naprave. Sedem sovražnih bombnikov je bilo nato uničenih na tleh, ko so japonska lovka letala z ognjem iz strojne obsipala letališče Targak, sedem sovražnih letal vrste »Buffalo« pa je bilo sestreljenih v letalskih bojih in sicer med japonskimi lovci in 30 sovražnimi letali te vrste.

Tokio, 16. jan. AS. Glavni stan poroča, da je oddelek japonskih čet, ki so se izkrcale na Celebesu, zasedle sovražna letališča na polotoku Minahassa. Japonske pomorske sile so uničile veliko število tankov, protiletalskih topov, strojne in eksploziva.

Tokio, 16. jan. AS. Z Malajskega polotoka prihajajo poročila, da se je polastila panika prebivalstva v državi Johore, ki beži proti Singapurju. Bežeče množice ovirajo umikajoče se angleškoavstralske čete, ki zato hočejo bežeče ljudstvo surovo ustaviti. Prebivalci Singapurja

so zaradi nezadostnih obrambnih letalskih sil, ki naj bi branile mesto, zelo pobiti. Angleži so začeli razdirati nasip, ki veže singapurski otok

z državo Johore in preko katerega vodi tudi železniška proga, ki edina veže Singapur z Malajskim polotokom. Preko tega nasipa vodi tudi edini vodovod v Singapur. Tudi ta bo podrt in prebivalstvo bo ostalo brez vode.

Tokio, 16. jan. AS. Na otoku Guam so Japonci, kakor se je naknadno izvedelo, zajeli 442 ujetnikov, med njimi tudi guvernerja Mac Millana.

Tokio, 16. jan. AS. Glavni japonski stan poroča, da so zadnjo noč japonske čete zasledovale sovražnika na begu vzdolž zahodne obale Malajskega polotoka in da so dosegle samo mesto Malako. Po drugih poročilih z bojišča se nahaja tudi mesto Gemas že za japonsko bojno črto.

Japonsko prodiranje na Filipinih

Tokio, 16. jan. AS. Agencija Domei poroča z bojišča na Filipinih:

Japonske čete so zasedle velik in močno utrjen otok, ki leži pred zalivom pomorskega pristanišča Olangapo in so zaplenile 16 velikih topov. Na otoku je bila skupina 10 ameriških vojakov pod poveljstvom mladega poročnika, ki se sploh niso uprli zasedbi. Razen topov so Japonci zajeli tudi mnogo bencina in orožja.

Zdravice v Budimpešti:

»Priateljstvo z Madžarsko — steber italijanske zunanje politike«

Budimpešta, 16. jan. AS. V madžarskih političnih krogih poudarjajo, da so prvemu posvetu med predsednikom madžarske vlade Bardossyjem ter italijanskim zunanjim ministrom grofom Ciano dajala značaj čustva globokega, priskrbenega prijateljstva. Državni upravitelj admiral Horthy in gospa sta pridržala grofa Ciana na kosilu. Regent Horthy je grofu Ciano podaril svojo fotografijo s posvetilom. Predsednik obeh madžarskih zbornic je grofu Ciano priredil slovesen sprejem.

Predsednik madžarske vlade Bardossy je snoči v vladni palači priredil grofu Ciano slovesno večerjo. Udeležile so se vse visoke osebnosti iz Cianovega spremstva, italijanski, nemški in japonski poslaniki, madžarska vlada, člani zbornic ter skupina generalov.

Med večerjo je predsednik madžarske vlade imel govor, v katerem je izrazil svoje veselje, da more pozdraviti italijanskega zunanjega ministra, ki že pozna Madžarsko in njeno ljudstvo, katero ga globoko spoštuje kot veljavnega sodelavca Duceja, velikega državnika, ki že dvajset let ravna usodo Italije. Obisk spominja na zgodovinski razvoj odnosov med Italijo in Madžarsko od začetka, ko so Italijani prihajali spreobračati Madžare h krščanstvu, preko vseh skupnih bojev za obrambo evropske omike pa do najnovejših časov, ko je veliki Duce izrekel zgodovinsko besedo, da mirovne pogodbe ne smejo biti grob narodov. Ta stavek se zdaj spravlja v hvaležno drhtenje vsa madžarska srca. Stvarno potrdilo je dobil v dunajski razsodbi, ko je Madžarska dobila velik del tistega, kar je nekdanje sestavljalo njeno kraljestvo. Pri dunajski razsodbi je grof Ciano sodeloval kot jasen in lojalni sodnik ter si zagotovil večno hvaležnost Madžarov. Italija in Madžarska bosta vedno združeni v istem vzoru. Madžarska je potegnila meč in znova stoji ob boku svojih velikih zaveznikov Italije in Nemčije v boju za evropsko omiko. Bori se proti nevarnosti z Vzhoda, kakor že tolikokrat.

Zatem je napil Kralju in Cesarju, Duceju, grofu Ciano in vsemu italijanskemu narodu.

Grof Ciano je takole odgovoril:

»Ekselencija! Prav priskrbeno se vam zahvaljujem za pozdravne besede, ki ste jih izvolili izreči in za izjavo prijateljstva do moje osebe. Ni mi treba praviti, kako jaz ta vaša čustva odkritosrdno cenim ter jih globoko vračam v radosti, da sem spet z vami v tej plemeniti Madžarski, ki mi je vedno priredila tako navdušen sprejem in pustila v meni neizbrisne spomine.

Najbolj se vam pa zahvaljujem za tisto, kar ste rekli o Italiji in o Duceju. Vaše besede bodo vzbudile globok odmev v srcu italijanskega naroda, ki ve kako te besede tesno odgovarjajo

čustvom vašega plemenitega naroda in odgovarjajo starodavnemu preskušnemu prijateljstvu, ki veže naši državi.

Veste, da je to prijateljstvo bilo vedno steber italijanske zunanje politike. Leta in dogodki so ga samo še stesnili in ojačili, kar priča kakšne korenine ima v dušah obeh narodov in kako politika naših vlad odgovarja temeljnim zgodovinskim zahtevam Madžarske in Italije. S plemenitimi besedami ste se spomnili dolge zgodovine italijansko-madžarskih odnosov ter poudarili, da ima naša vzajemnost izvir in vezi, ki sta jih naši državi stikali že ob zori moderne omike, katero tako globoko prepaja neumrljivi duh italijanskih izročil. Ne koristi, temveč idealna sila, je večkrat v stoletjih združila Madžare in Italijane, tista idealna sila, ki se poraja samo iz zavesti, da delamo in se borimo za najvišje življenjske vrednote.

Za te cilje smo zdaj spet pod orožjem. Vojna, ki jo bijemo ob svoji veliki zaveznični Nemčiji, mora naše duše spominjati na boje, katere smo prestali v stoletjih in v katerih je Madžarska igrala toliko vlogo pri odstranjevanju sovražnega pritiska uničevalnih sil od naših pokrajin, sil, ki so skušale napadati in razkrojiti etični ustroj Evrope. Zdaj smo se znova spustili v boj, da ohranimo svojo svobodo, ohranimo

Boji na vzhodu

Uspešni napadi nemške pehote

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 16. jan.: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na srednjem in severnem odseku vzhodnega bojišča se boji nadaljujejo. Pri napadu na močno sovražno konjenico na srednjem odseku bojišča je nemški pehotni bataljon 14. januarja po hudih bojih zavzel važen kraj in je zaplenil 10 topov, mnogo strojne, metaleceve ognja, na stotine pušk in 850 konj. Sovražnik je pustil na bojišču nad 1500 mrtvih.

Pri letalskih napadih na ladijske cilje pri Feodoziji in Kerču je bila potopljena 1500-tonska prevozna ladja in še ena tovorna ladja in rušilec pa sta bila hudo poškodovana.

V zahodnih vodah Belega morja je bil z več bombnimi zadetki težko poškodovan ledolomilec vrste »Staline«.

V noči na 16. januar so bojna letala napadla pristaniške naprave na angleški vzhodni obali in dosegla zadetke v polno na večji železarski tovarni.

V Severni Afriki je sovražnik obstreljeval nemška in italijanska oporišča pri Sollumu, in sicer s kopnega in z morja. V zahodni Cirenaiki nobenih bistvenih vojni dejanj. Nemška bojna in strmoletarska letala so napadala angleške kolone motoriziranih sredstev in letališča v Cirenaiki ter šotorišča pri Marsa Matruhu.

Letalski napadi na angleška letališča in obrambne naprave na otoku Malti so se podnevi in ponoči nadaljevali.

Nemška prevozna letala so 13. januarja nad Sredozemskim morjem sestrelila dve napadajoči angleški rušilni letali.

Angleški bombniki so ponoči napadli Emden in še druge kraje na nemškem severnem obrežnem ozemlju. Civilno prebivalstvo je imelo izgube na mrtvih in ranjenih.

Trije napadajoči angleški bombniki so bili sestreljeni.

Berlin, 16. jan. AS. V dopolnilo večerajšnjega vojnega poročila sporoča nemška uradna agencija, da povzročajo nemške čete in nemško letalstvo na nasprotnem bojišču napadajočim Sovjetom velike izgube, dočim na srednjem in južnem boji-

šču v obrambi pa pri Petrogradu, nemški napadalni oddelki sovražniku ne dajo miru. Na tem bojišču se vodi pozicijska vojna.

Hitler odlikoval generala Giorgia

Berlin, 16. jan. AS. Nemška uradna poročevalska agencija poroča, da je voditelj Nemčije in vrhovni poveljnik nemških oboroženih sil odlikoval generala Fedele di Giorgio, poveljnika divizije »Savona«, z viteškim križem reda železnega križa.

Helsinki, 16. jan. AS. Sporočajo o finski zmagi pri Poventsi, kjer so Rusi zaman poskušali z velikimi izgubami predrati na sever od Ladoškega jezera. Potem bi bila karelijska fronta razdeljena na dva odseka. Celoten finski tisk piše o nezlomljivi trdnosti finske fronte.

Berlin, 16. jan. AS. Kljub velikim nevarnostim, ki jo povzroča led in pa nešteto zimskih neviht in kljub mnogim drugim težkostim, oddelki nemškega letalstva stalno napadajo rdeče. Njihov cilj so predvsem sovražnikova zbirališča ter zimske postojanke. V zadnjih dneh so nemška letala dosegla velike uspehe nad boljševiki, ki so v pogostih valih napadali nemške postojanke. Kakšnih 100 sovjetskih vozil je bilo razbitih in zažganih. Bombardirane so bile tudi kolone smučarskih oddelkov ter več vlakov. Zlasti na severni fronti je nemško letalstvo močno bombardiralo sovjetske pomorske naprave.

Berlin, 16. jan. AS. Med napadi nemškega letalstva na Sebastopol je bila ta trdnjava zelo prizadeta in na sovjetskem letališču je bilo samo na zemlji razbitih 20 letal. Bila so napadana tudi sovjetska letališča pri Feodoziji, na polotoku Kerču pa so bile bombardirane pristaniške naprave. Poškodovane so bile tri majhne sovjetske ladje.

Angleška letala nad Dansko

Kopenhagen, 16. jan. AS. Angleška letala so ponoči vrгла nekaj bomb na pokrajine v jugozahodni Danski. Agencija Riteaum obvešča, da so bombe padle na polje in niso prizadejale nobene škode.

Konferenca v Rio de Janeiru se je začela

Rio de Janeiro, 16. januarja. AS. Ko je odprl panameriško konferenco, je imel predsednik Vargas govor, v katerem se je spominjal prejšnjih konferenc in povedal, da ima sedanja konferenca namen, potrditi solidarnost z Združenimi državami ter modro odločiti o tem, kaj je potrebno za varnost in zaščito ameriških narodov. Vargasov govor se je zaključil s himno demokratskih svoboščin.

Tajnik Združenih držav Sumner Welles je potem predlagal, naj bo konferenca zaključena 26. januarja. Med svojim govorom je Sumner

Welles izjavil, da je treba smatrati navzočnost diplomatskih predstavnikov osiženih držav na ameriški celine za nevarno in nezaželeno.

Brazilski zunanji minister, ki je potem predsedoval konferenci, je med svojim govorom povedal, da so ustanove in svoboščine ameriških narodov v nevarnosti in da se je zato sestala današnja konferenca.

Urgvajski zunanji minister, ki je potem edini med raznimi zunanjimi ministri prošil za besedo, je izjavil, da je za prekinitve diplomatskih odnošajev s silami Osi.

Mladi hrvatski rod si mora zgraditi državo

Zagreb, 16. januarja. AS. V almanahu »Matice Hrvatske« je zunanji minister dr. Lorković objavil zanimiv članek z naslovom »Naloga novega rodu«. Opisuje zgodovinski razvoj in nastanek neodvisne države Hrvatske pravi, da bo lahko današnja vprašanja rešil le mladi rod, ki se mora učiti iz zgodovine ter se posvetiti mnogim vprašanjem, med njimi obrambi rase in vprašanju narodnega edinstva. Spet druga vprašanja zadevajo organizacijo nove države. Višek narodnega življenja je organizacija države. Izvedena mora biti civilna, voja-

ška in politična organizacija, ta pa mora preiti od liberalnega, demokratskega in kapitalističnega sistema v avtoritarni in nacionalistični sistem. Do 10. aprila Hrvatska ni bila ne demokratska in še manj avtoritarna. Banovina Hrvatska je bila le temen kompromis med različnimi gledanji in šele ustaška Hrvatska je popolnoma prelomila s preteklostjo in napisala nov list v zgodovini. Ustaška revolucija ima za Hrvate isti pomen kakor fašistična revolucija za Italijo.

Pred zasedanjem japonskega parlamenta

Tokio, 16. jan. AS. Agencija Domei poroča, da bo na prihodnji seji japonske skupščine, ki bo 21. januarja, japonski ministri predsednik zopet potrdil trdno odločitev Japonske ustvariti z vsemi vojaškimi sredstvi uresničanje nove boljše dobe za vso Vzhodno Azijo, kar je končen namen sedanje vojne na tem področju. 20. januarja bodo predloženi cesarju v odobritev govori ministrskega predsednika, zunanjega in finančnega ministra.

Anglija »odstopila« Dardanele Sovjetom

Tokio, 16. jan. AS. Kakor piše list »Jomiuri Shimbun«, je v moskovskih pogovorih med Edenom in Stalinom sovjetski diktator zahteval popolno posest Dardanelov brez ozira na ozemeljsko nedotakljivost Turčije. List piše, da je Eden Stalinovi zahtevi ugodil. Rusija bo tudi razširila svoj vpliv v Mali Aziji. Tudi tej zahtevi je angleški minister ugodil. List sklepa iz tega, da je treba v tem iskati vzrok potovanja biv-

Z vsega sveta

Romunija

Romunska vlada ureja položaj v romunski trgovini in te dni je romunski uradni list objavil ukaz, ki določa način trgovanja na veliko. Ukaz pravi, da bodo tovarnarji in proizvajalci mogli odslej prodajati samo tistim trgovinam, ki so oblastveno dovoljene.

Bolgarija

Bolgarsko poslanstvo v Washingtonu se ni odšlo iz Združenih držav. Bolgarski tisk je namreč objavil notico, da je bolgarsko poslanstvo že zapustilo Združene države, vlada pa je objavila uradno izjavo, ki pravi, da so bolgarski diplomati še v Združenih državah in da bodo iz Združenih držav odpotovali konec tega meseca na posebnem parniku in sicer z vsemi ostalimi zastopniki držav Osi in držav trojne zveze.

Turčija

Turška vlada bo čez nekaj dni objavila zakonsko uredbo, ki bo dopuščala preiskave zaloge pri trgovcih. Zakon, ki dopušta te preiskave, bo predložen turškemu parlamentu.

Francija

Egipt in Francija sta prekinila diplomatske zveze. Francoska vlada je prejela iz Kaira uradno obvestilo, da Egipt prekinja diplomatske zveze s Francijo. Egiptiska vlada je dodala, da obstoj diplomatskih zvez s Francijo pri sedanjih razmerah ni več v skladu z določbami pogodbe med Anglijo in Francijo.

Nemčija

Smrtna obsodba je bila izvršena nad obsojenecem, ki je kruto kršil predpise o prehrani prebivalstva. Na smrt je bil obsojen zaradi tega, ker je kmete nagovarjal, da so skrivaj klali svinje in govedo. Narodno gospodarstvo ima zaradi tega precej škode, ker je bilo skrivaj poklanih 50 glav živine. Glavni krivce je bil obsojen na smrt, njegov sodelavec pa je bil obsojen na 12 let ječe.

Španija

Španske železnice bodo počasi vse elektrificirane. Ministrstvo za javna dela je sklenilo takoj začeti z deli, da bi se elektrificirala proga Avilla-Segovia, ki je dolga 183 km.

Anglija

Rudarji stavkajo v Dealu v waleški pokrajini. Stavka nad 2000 rudarjev, ki so zasedli premogovnik in ne puste nikogar blizu, dokler povzane ne bodo povišane tako, kakor to zahtevajo povišane cene živiljskim potrebščinam. Skupina rudarjev je skušala celo uničiti naprave v rudniku, policija pa jih je z orožjem razgnala. Vlada se trudi, da bi bil z rudarji dosežen sporazum, ker se boji, da bi se stavkovno gibanje razširilo še na druge pokrajine.

Japonska

Japonski cesar je odlikoval 4323 častnikov in uradnikov, med odlikovanimi častniki pa je tudi general Sakai, ki je poveljeval četam, ki so zavzele Hongkong. Med odlikovanimi so še štirje brigadni generali, trije divizijski generali in en podadmiral.

Trgovske knjige

štruce, blagajniške knjige, saldakonte, žurnale ter odjemalne knjige kupite v Papirnici Ljudske knjigarne v Ljubljani Prešernova 5 in Miklošičeva cesta 5 Tel. 25-29 Tel. 30-30

Omejen železniški promet v Turčiji

Carigrad, 16. jan. AS. Zaradi težav, ki jih zahteva izredni položaj v gospodarskem življenju, se je po racionalizaciji kruha turška vlada odločila za razne druge omejitve. Omejen bo železniški promet, ker primanjkuje premoga in električne energije. Zaradi pomanjkanja celuloze bo tudi omejena uporaba papirja in morajo vse trdke prijaviti oblastem zaloge papirja.

Finski otroci pri švedskem kralju

Stockholm, 16. jan. AS. Švedski kralj Gustav je dal osebni izraz svojih čustev solidarnosti s finskiim narodom tako, da je sprejel v eno svojih kraljevskih vil dvajset finskih otrok v oskrbo.

Stockholm, 16. jan. AS. Zaradi druginje so bile povišane plače švedskega delavstva vseh kategorij za 16%.

Švedsko notranje posojilo

Stockholm, 16. januarja. AS. Danes so se začele subskripcije tretjega velikega posojila za narodno obrambo. Prvi dan je bilo podpisanih 112 milijonov kron, kar je rekord v švedski finančni zgodovini.

Volitve predsednika republike na Portugalskem

Lizbona, 16. jan. AS. 15. aprila poteče predsedniški mandat generala Carmona. Ker morajo biti volitve novega predsednika najmanj 60 dni pred potekom mandata starega predsednika, bodo predsedniške volitve 8. februarja 1942.

Lizbona, 16. jan. AS. General Carmona je znova sprejel kandidacijo za predsednika portugalske republike. Nove volitve so določene za 8. februar. Ta odločitev odličnega državnika je sledila povabilu vlade in je po vsej Portugalski bila z navdušenjem sprejeta. General Carmona, ki uživa po vsej Portugalski zelo velik ugled, je predsednik portugalske republike že od leta 1926.

Gospodarstvo

Gospodarstvo in boji na Daljnem vzhodu

Holandski kapital v vzhodni Indiji. Po holandskih virih je investiranih v vzhodni Indiji 2634 milij. goldinarjev holandskega kapitala, k čemer pa je treba prišteti še okoli 1 milijardo posojil kapitala, investirane v državnih in druga javna posojila holandske vzhodne Indije. Investicije drugih držav, med njimi Anglije in Zedinjenih držav, znašajo 866 milij. goldinarjev.

Rudarstvo na Filipinih. Iz poročila gospodarskega biltena Agencije Stefani posnemamo, da se je rudarstvo na Filipinih začelo bolj razvijati šele po prejšnji svetovni vojni. Predvsem je bilo največ zanimanja za zlato rudnike, nadalje pa za rudnike železne rude, za kar se je najbolj zanimala japonska železarska industrija, kateri primanjkuje surovin. Vso proizvodnjo kroma pa je jemala Amerika, ki sama nima dovolj te rude. Manjka pa na Filipinih premoga, kar je tudi vzrok, da se industrija ni dosti razvila. Obstaja eno samo ležišče na otoku Batan, katerega proizvodnja krije komaj eno osmino vse potrebe premoga. Filipini so dali 34.000 kg zlata in so šesti največji proizvodnik zlata na svetu. Zlato je postranski pro-

izvajalni predmet. V zadnjih letih se je tudi zelo povečala proizvodnja bakrene rude. Japonska je leta 1940 vzela 60% vse filipinske proizvodnje bakra. Od leta 1941 dalje pa gre ves izvoz bakra na Japonsko. Na splošno je treba reči, da preostaja še mnogo dela za povečanje filipinske rudarske proizvodnje.

Petrolej na vzhodu. Zaradi zavzetja severnega Bornea po japonskih četah je preskrba Amerike in Anglije navezana sedaj samo na petrolej iz holandske vzhodne Indije in Birme. Proizvodnja je znašala na severnem Borneu okoli 900.000 ton, dočim je znašala v Birmi 1.4 milij. ton, znatno večja pa je bila proizvodnja v holandski vzhodni Indiji, kjer je znašala okoli 7,5 milij. ton, od tega je ostalo za izvoz okoli 6 milij. ton. Od 6 milij. ton odpade ena tretjina na bencin, skoraj polovica pa na plin in Diesellovo olje. Največ petroleja je na Sumatri, kjer so tri velike rafinerije, od katerih ima največja kapaciteto 235 milij. ton. Na Javi sta dve manjši rafineriji, nadalje je ena večja na Borneu in sicer na britanskem delu, dočim ima holandski del manjšo rafinerijo.

Nova kategorizacija služkin in hišnic

V zvezi z Naredbo Vis. komisarja št. 187 (Sl. l. št. 104 z dne 27. XII. 1941) bo Zavod za socialno zavarovanje od 1. XII. 1941 dalje zaračunaval prispevke za služkinje in hišnice po II. meznem razredu ne glede na višino zaslužka, in sicer za 26 delovnih dni mesečno, kar znaša 25.30 lire na mesec.

Za hišno pomočnico (služkinjo) se v smislu te kategorizacije smatra ženska oseba, ki v hišnem gospodinjstvu fizične osebe izvršuje dela, ki niso posebej specializirana. Vse ostale osebe, zaposlene v hišnem gospodinjstvu (kuharice, sobarice, vzgojiteljice otrok, gospodinjice, postrežnice in podobno) se uvršča še naprej po višini zaslužka.

Iz hrvatskega gospodarstva

Razmah Hrvatske banke v Zagrebu. Hrvatska banka d. d. v Zagrebu je odprla svojo podružnico v Sarajevu.

Hrvatski vagonski park. Na Hrvatsko je odpadlo 38,5% vsega vagonskega parka. Od prejšnjega jugoslovanskega parka je Hrvatska dobila 44% vseh lokomotiv in 37,5% vseh vagonov, tako da ima zdaj Hrvatska 11.102 vagona.

Nova rudarska družba v Zagrebu. V trgovinski register v Zagrebu je bila vpisana delniška družba Rudnik z glavnico 1 milij. kun. Zavarovanje prtljage na Hrvatskem. Med hrvatskim prometnim ministrstvom in družbo Dunav je prišlo do pogodbe o zavarovanju prtljage na hrvatskih železnicah.

Ijage na hrvatskih železnicah. Najmanjša vsota za zavarovanje znaša 25.000 kun, na zahtevo potnika pa se lahko zviša na 250.000 kun. Pristojbina znaša pri ceni vozne karte do 20 kun 1 kuno, pri višjih cenah pa 2 kuni. Prtljaga in garderoba se lahko zavarujeta na isti način.

Koncentracija filmske industrije v Italiji. — Iz Rima poročajo, da je v kratkem pričakovati ustanovitve nove filmske družbe »Ciner«, ki bo prevzela proizvodni oddelke poldržavnega ENIC-a in poldržavno filmsko mesto Cinecittà. V novo tvrdko bi se fuzionirale tudi nekatere zasebne tvrdke in je namen število zasebnih filmskih proizvodnih družb znižati od 75 na 22. Končno računajo, da bo v letu 1942 uspelo zvišati število filmov italijanske proizvodnje od dosedanjih 100 na 140.

14 podružnic Srbske narodne banke. Z ozirom na novo upravno razdelitev Srbije je v vseh glavnih krajih novih okrožij ustanovila Srbska narodna banka svoje podružnice. Zlasti je namen novih podružnic pospeševati brezgotovinski plačilni promet.

Visoke angleške in ameriške pomorske zavarovalne premije. Britanski urad za vojno zavarovanje je v teku zadnjih dni že drugič odredil zvišanje premij. V prometu med Anglijo in Nizozemsko Indijo so premije zvišane od 4 na 7%, v prometu z Indijo in Birmo okoli Rta dobre nade je povišana premija od 4 na 5%, v prometu z Avstralijo od 4 na 5,5% ter s Kanado. Zedinjenimi državami, osrednjem Ameriko in pacifiško obalo od 3 na 5%. Prevozi vzhodno Singapurja so potrebni plačila še posebne zavarovalnine, ki znaša najmanj 10%.

Iz Hrvatske

Zgodovina ustaškega pokreta. V Zagrebu pripravljajo knjigo, v kateri bodo objavili vse zgodovinske podatke, ki se nanašajo na ustaški pokret. Prvi zvezek tega obširnega dela bo obdelal razdobje od ustanovitve bivše jugoslovanske države do leta 1929, ko je moral Poglavitnik zapustiti bivšo državo in pobegniti v inozemstvo. V tem zvezku bodo objavljeni tudi vsi govori, ki jih je imel Pavelić v belgradskem parlamentu, kakor tudi drugi podatki iz tedanje dobe.

Uspela akcija za hrvatsko zimsko pomoč. Po časopisnih poročilih so na Hrvatskem dosedaj zbrali za hrvatsko zimsko pomoč 15 milijonov kun.

Zdržištev vseh skladov v hrvatskem pravosodnem ministrstvu. V smislu zakonskega pooblastila bo hrvatski pravosodni minister združil vse glavne sklade, s katerimi je dosedaj upravljal, v en sam sklad. Njegova razpoložljiva sredstva bo predvsem uporabljal za zidanje novih sodnih in drugih potrebnih prostorov ter za preskrbo kaznjencev po prestani kazni. Predvidoma bodo vse take ljudi spravili v posebne popravilne zavode.

Ustanovitev nove delavske zbornice na Hrvatskem. Poročali smo že, da je organiziranje hrvatskih poklicnih stanov v posebnih stanovskih organizacijah v polnem teku. Za državnimi in privatnimi uradniki bo sedaj hrvatska država in

ustaška uprava nanovo organizirala tudi delavstvo. V ta namen bo ustanovila nove delavske zbornice. Osrednji urad nove delavske zbornice bo v Zagrebu, podružnice bo pa imel v Sarajevu, za dalmatinsko ozemlje pa v Omišu. Nova delavska zbornica bo prevzela vse premoženje dosedanjih delavskih ustanov, v kolikor se nahajajo na sedanjem hrvatskem državnem področju.

Nemški vseučiliški profesor predava v Zagrebu o bivši carski in sedanji ruski politiki. V Zagreb je dopotoval nemški vseučiliški profesor dr. Uebersperger ter je imel na zagrebški tehnični predavanju o biv. carski in sedanji ruski politiki. Poznavalec ruskih razmer in zgodovine je zbranim poslušalcem predstavil v imenu hrvatskega vseučilišča prof. dr. Hauptmann, nakar je predavatelj dr. Uebersperger takoj povzel besedo in je po vrsti slikal stremiljenje ruske zunanje politike od ustanovitve velike moskovske kneževine do izbruha vojne med Nemčijo in Rusijo. Predavanja so se med drugim udeležili šef vojaške pisarne Poglavitnikove general Berčević, Poglavitnikov pooblaščenik v glavnem ustaškem štabu Blaž Lorković, zastopniki hrvatske vojske in ustaške milice ter pokreta, nemški poslanik v Zagrebu von Kaseha in drugi. Pred prihodom predavatelja na tehniko ga je pa pred poslopjem pozdravila častna četa vojske z godbo.

Malta

je angleški otok in kolonija angleške kro- ne v Sredozemskem morju. Otok je od si- cilske obale oddaljen 100 km, 325 km pa od Afrike. Celotna površina znaša 316 kv. km, leta 1925 pa je na otoku živel 225.000 prebivalcev, to je 713 na kv. km. 89% prebivalstva je italijanske narodnosti in katoliške vere, samo 4,4% prebivalstva so Angleži, ostanek pa so Arabci. Obdelane zemlje je 174 kv. km in na otoku pridelu- jejo zelenjavo, paradižnike, južno sadje in bombaž. Industrija proizvaja čipke, filigran- ske okraske, cigarete in bombažne proiz- vode. Na otoku je 112 kol. ki jih obiskuje približno 22.000 učencev. Železniška proga na otoku je dolga 12 km. Pred vojno je bi- lo na Malto 30 konzulatov in leta 1925 je promet v pristanišču znašal 2903 parnikov s skupno 3 in pol milij. ton. Malta je naj- važnejše oporišče za angleško vojno mor- narico v Sredozemskem morju in vojno pri- stanišče ima najmodernejše naprave. Glav- no mesto in tudi glavno pristanišče je La Valeta, večji kraji pa so: Floriana, Send- lea, Vittoriosa, Cospicua in Sliena. Upravi načeljuje guverner, dodan pa mu je zasebni svet. Senat ima 17 članov, zakonodajna skupščina pa 32 članov, ki jih volijo vsa- ko tri leta.

Malta je bila prastara kolonija Feničan- ov, pozneje so otok zasedli Grki, 400 let pred Kr. pa so Kartaginci zasedli Malto, ti pa so se leta 218 pr. Kr. umaknili Rimljan- nom. Vandali so vladali na otoku od leta 454 do 494, pozneje so prišli vzhodni Goti, leta 534 je otok zasedel Belizar za Bizan- tince, v X. stol. pa so otok zasedli Arabci, Arabcem pa so otok leta 1090 odvzeli Nor- mani. Ko se je Napoleon Bonaparte leta 1798 vozil v Egipt, je zasedel Malto, toda leta 1800 so Angleži zasedli otok, od leta 1814 pa ga imajo v popolni posesti.

Iz Srbije

Uspela nabiralna akcija za nemško vojsko na vzhodnem bojišču tudi v Belgradu. Belgrajska »Donau Zeitung« poroča o veliki zavednosti, ki so jo pri zadnji nabiralni akciji raznih volnenih izdelkov pokazali tudi člani in članice krajevne skupine narodno-socialistične stranke v Belgradu. Ob zaključku nabiralne akcije, pri kateri je sode- lovalo vse, staro in mlado, moške in žene, so na- šteli 12.930 volnenih predmetov. Večina predme- tov je bila še novih, del pa samo še malo rabljenih. Vse te predmete je darovalo 262 ljudi s 481 družinskiimi člani. V gotovini so pa neka- tri ljudje darovali vsega 265.000 din. Volnene predmete je v strankinem domu pregledovalo, po- pravljalno in urejevalo zadnje dni 80 žen. Pri tej priliki »Donau Zeitung« pohvalno omenja po- žrtvolnost članstva belgrajske krajevne skupi- ne narodno-socialistične stranke, ki je bila že v prejšnji državi zelo aktivna ter je vedno mislila na svojo domovino. Neposredno pred izbruhom eo- vraznosti med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo je pa odneel voditelj krajevne skupine v Nemčijo kot prispevek te skupine za nemško zimsko pomoč 1.600.000 din.

Dovažanje drv in ostalega kuriva v Belgrad. »Novo Vreme« poroča, da so do sedaj navozili v Belgrad 260.000 kub. metrov drv. Nadaljnji do- voz kuriva je zagotovljen ter je lahko smatrati, da je Belgrad s kurjavo za to zimo preskrbljen.

Crnoborjanci še vedno na delu. Srbsko časopisje še vedno objavlja dolge sezname trgovcev in mesarjev ter branjevecev, ki so bili kaznovani zaradi prodajanja raznih živil po višjih cenah, ka- kor so pa za te proizvode uradno določene. Časo- pisje poziva oblast, naj začne čimprej izvajati uredbo o batnanju na javnih trgih.

Prebivalstvo v Mladenovcu se je podvo- jilo. Po zadnjem štečju, ki je bilo 1. decembra lanskega leta, ima Mladenovac zdaj 3901 prebivalca. Od zadnjega ljudskega štetja se je prebivalstvo podvojilo.

Občinski uradniki v Kruševcu dobili podporo. Vsi občinski uradniki v Kruševcu so za praznike dobili podporo, katere višino je določevalo pet občinskih odbornikov. Z načinom razdelitve pod- pore pa mestni službenici, ki imajo večelanske družine, niso bili zadovoljni, ker so dobili manj, kakor pa nekateri uradniki, ki žive samostojno in sploh nimajo družin. Ti uradniki zato pod- pore niti niso hoteli sprejeti. V zadevo se bo sedaj vmešal tudi sam župan, ki bo storjene kri- vice popravil.

Podražen tobak zaradi podpiranja sirot. V Kraljevu še nekaj časa sem prodajajo 2 din draž- je vse vrste tobaka, da pridejo do sredstev za podpiranje sirot. Na ta način so do sedaj že zbrali 300.000 din.

Od 1. do 10. januarja so bile v Belgradu na- slednje cene: Sveže meso: goveje 28—34 din, svinjsko 34, ovčje 22, konjsko 25—30, mast 36 din. Prekajeno meso: klobase z gnjato 52 din, tirol- ske klobase 50, pariške in dunajske klobase 44, debrecinke 48, poletna salama druge vrste 36, srbske klobase 36, kravice in jetrne klobase druge vrste 20 din. Perutnina: rejene kokoši kg 26 din, gosti 27, race 26, purani 21. Povrtnina: fižol 14 din, fižolica 10, krompir 7, banatski krom- pir 8, čebula 7, sladko zelje 4—5, kislo zelje 8, ohrovt 6, špinat 20, koleraba 7, korenje 14 din kg. Kravje mleko: kuhano 6 din liter. Med v na- drobni prodaji 44 din. Navedene cene so uradno določene.

Prijava vseh zalog milice. Centrala za kemične proizvode poziva vse javne ustanove, da morajo prijaviti vse razpoložljive zaloge mila.

Duhovni koncert v Belgradu. Vsi najboljši pevski zbori v Belgradu so priredili 4. januarja duhovni koncert v saborni cerkvi. Koncert je v vsakem oziru dobro uspel in spada med največje kulturne dogodke zadnjega časa.

Drole novice

Koledar

Sobota, 17. januarja: Anton pušč., opat; Marjan, mučenec; Sulpicij, škot; Leonila, mučenica; Diodor, mučenec.

Nedelja, 18. januarja: Petrov stol v Rimu; Prieka, devica in mučenica — 8. dneva za ed. kristj.

O tečaju za izdelovanje igrač v Sodražici

Po zaključku takih tečajev v Dobropoljah in predvsem v Ribnici sami, traja tak tečaj trenutno v Sodražici. Tečaj za izdelovanje igrač vodi pokrajinski strokovni učitelj Repič, kipar, ki se je tozadevno študijsko mudil več mesecev v inozemstvu. Po šestmesečnem učenju in ročnem delu ostanejo tečajniki še kar naprej pri svojem delu; njih izdelke prevzema proti nagradam, oziroma plačilu Zveza domačih lesnih obrti (zadruge) v Sodražici. Tečajniki, osem po številu, izdelujejo pod strokovnim umetniškim vodstvom g. Repiča razne starejše in sodobne igrače, kakor: zajčke, ovčke, konjičke in vozičke, vlake in avtomobile, kakor tudi tanke, letala in ladje. Izdelke tečajev lepo pobirajo, bodisi s celotno prevleko, kakor tudi s slikarskim škropljenjem, nakar jih lakirajo. Uporabljajo tudi krajevne ornamente motive, tako da so domači, nov izdelek suhe robe, kateri je treba najti novih prodaj v novih razmerah.

»Glasno molimo« - zbirka molitev za skupne pobožnosti, Ljubljana, 1941.

Zadnja ljubljanska škofijska sinoda je med drugim uredila tudi določbe o sodelovanju vernikov pri liturgiji. Močno je izražena želja, naj bi verniki pri skupni službi božji čim več glasno molili, posebno še pri nedeljski in prazniški popoldanski. Pobožnost se tako požiivi in verniki se je rajši udeležujejo, če sami zraven sodelujejo.

Mnogo vernikov popoldne ne jemlje s seboj molitvenikov in ob raznih prilikah molijo v cerkvi molitve, ki jih ni v molitvenikih. (Posvetitev sv. Družini nazaretski itd.). Zato so ljubljanski župniki izdali tiskano zbirko, ki v mali knjižici obsega vse potrebne molitve. Na primer: Kratke mašne molitve, molitve po vseh litanijskih, za duhovniško soboto, za misijone, za zedinjenje, posvetitev človeškega rodu na praznik presv. Srca Jezusovega.

Prepričani smo, da bodo po knjižici radi segli in jo s pridom uporabljali ne le v ljubljanskih cerkvah, temveč tudi na deželi. Tudi marsikateri vernik bo rad sam kupil knjižico, kjer bo dobil molitve, ki jih drugod ne dobi, pa bi jih rad molil.

Želimo, naj bi se ljudskemu petju po cerkvah pridružila lepa glasna molitev in to doseči ima namen omenjena knjižica. Naj ga doseže v veliki meri!

Župni uradi jo morejo naročiti na naslov: Stolni župni urad sv. Nikolaja, Ljubljana, Pred škofijo 12. 10. izvodov 8 lir brez poštne.

— Zivahnost na nepremičniškem trgu. Po zapisnikih je bilo v prvi polovici letošnjega januarja zaznamovanih že 31 kupnih pogodb za vrednost 3.536.250 lir. Zaznamovane so bile pogodbe, ki datirajo še iz leta 1940. Zanimivo je dalje, da se po deželski milijonarji zelo zanimajo za nakup hiš in zemljiških parcel, ležečih v raznih katastrskih občinah Ljubljane. Veakdo, kdor razpolaga z večjimi kapitali, skuša denar sedaj investirati v nepremičnine. Med drugim nekatere posestne spremembe: Angela Podbregarja, tovarniška delavka, Ljubljana-Moste, Zvezna ulica št. 5, je prodala Martinu Babniku, posestniku v Tomačevem, zemljiško parcelo št. 693-16, njiva k. o. Brnje, v izmeri 705 kvadr. metrov za 12.000 lir; Hilbert Lia, posetnik v Ljubljani je prodala Lili Dolencevi, posestnici, Ljubljana, Gajeva ulica št. 2a, nepremičnino vlož. št. 120 k. o. Krakovsko predmestje (vila št. 6 v Dobrih ulici z vrto) za 200.000 lir. Kupna pogoda je bila podpisana že avgusta 1940. Lia Dolenceva, inž. soproga, Ljubljana, Dobrih ulica 6 pa je sedaj omenjeno nepremičnino prodala Anici Škulčevi, prokuristini, Ljubljana, Aškerčeva ulica št. 1, za 150.000 lir.

— Usoda raznih zapuščin. Kakor druga leta je ljubljansko okrajno sodišče tudi lani vodilo mnogo zapuščinjskih spisov v evidenci in obravnavalo razne male in velike zapuščine. Iz zapuščenih in obširnih zapuščinjskih spisov bi lahko razbrali usodo mnogih ljubljanskih milijonarjev, ki so zapuščali čedna premoženja raznim dedičem. Prav te dni je bila pravomočno končana velika zapuščinska zadeva po pok. Alojziju Vodniku, posestniku in kamnoseškem mojstru v Ljubljani, ki je umrl 9. januarja 1939. Njegova zadeva je trajala dobri dve leti, da so uredili vso zapuščino. Vse pokojnikovo premoženje, ki je obstajalo iz raznih nepremičnin, premičnin in mnogih vrednostnih papirjev, so edini cenili cenili na okoli 25.000.000 din ali v sedanjih valutah na 9.500.000 lir. Okrajno sodišče je pokojnikovo zapuščino prisodilo vdovi Ivanki Vodnikovi roj. Pogačnikovi, kamnoseškemu mojstru Alojziju Jankoviču in pranečakinji nedol. Branki Kokaljevi. Prepis nepremičnin na imena dedičev je bil te dni izvršen v zemljiški knjižici. Vdova je postala lastnica sedmih osemnin pokojnikovih nepremičnin, oba dediča pa zadnje osminke po polovici.

S Spodnjega Štajerskega

Mariborsko moško pevsko društvo bo priredilo 24. in 25. januarja velik koncert, ki ga bo vodil profesor Fritsch. Koncert bo zanimiv zaradi tega, ker bo njegov izkupiček šel ves za zimsko pomoč in ker bodo spored koncerta po posameznih točkah izglasovali obiskovalci koncerta sami vnaprej.

Prva civilna poroka v Slivnici pri Celju. Poročila sta se pred županom Alojzjem Vastlom Blaž Horvat iz Slivnice in Marija Sekirnik iz Rogaske Stotine. Župan je imel na novoročenca lep nagovor.

V Mariboru so umrli: 71 letna zasebnica Apollonija Otorepec, 72 letni upokojeni finančni nadzornik Anton Kotnik, 73 letna zasebnica Marija Sonnenwald. V Studencih pri Mariboru sta umrli 29 letna tkalka Fani Kramar in 79 letni posestnik Franc Šišek.

Tečaj Rdečega križa v Velenju se je začel 10. januarja in šola za strožnike in strožnice. Tečaj vodi dr. Ivan Gregorek in ima veliko udeležencev.

Omejevanje stekline v Ptuj. V ptujskem okraju je objavljen pasji kontumac ter je vsak izvoz psov in mačk dovoljen le po predhodnem dovoljenju veterinarskega urada v Ptuj.

Napredek ljutomerskega okraja. Ob zaključku leta je bilo objavljeno s pristojnih mest ogromno organizacijsko delo, dokončano v minulim letu v ljutomerskem okraju. Začetek maja se je začelo s strankino organizacijo in je bilo v novih krajevnih skupinah ustanovljenih 64 celic in 30 blokov. Sprejemna komisija za vsot v štajersko domovinsko zvezo je svoje delo končala konec meseca avgusta. Začetek septembra so bile po krajevnih skupinah slovesno razdeljene sprejetim članom članske izkaznice štajerske domovinske zveze. Poleg tega je bilo v ljutomerskem okraju 120 zborovanj, na katerih je govorilo 46 različnih govornikov vsega skupaj 45.000 prebivalcem. Poleg letakov, lepakov in propagandnih brošur je bilo razdeljenih med prebivalstvo tudi 1870 dragocenih knjig. K izobrazbi prebivalstva je prispeval tudi zvočni kino. Prevozna zvočna aparatura je v okraju igrala 46 krat. Najvažnejšo nalogo pa je opravil prosvetni odsek, ki je poskrbel, da je zvesto prebivalstvo zopet moglo postati deležno nemškega jezika. Že v poletju je začelo delovati 80 tečajev nemščine, na teh tečajih se je učilo jezika 1137 udeležencev. Pri tem je treba upoštevati, da v Apaki kotlini živi 7500 ljudi, ki že znajo nemški. V ostalih krajih okraja obvlada nemščino še drugih 1500 prebivalcev. Tako ostane od celotnega prebivalstva ljutomerskega okraja, ki ima 40.000 prebivalcev okrog 31.000 prebivalcev, ki jim je treba omogočiti znanje nemškega jezika. Za te prebivalce je bilo ustanovljenih v zimskih mesecih že 127 tečajev, katerih se udeležuje 5487 članov domovinske zveze in 52 mladinskih jezikovnih tečajev s skupno 2520 učenec. Ker se pripravila še posebna propagandna akcija za udeležbo na tečajih, bo število udeležencev gotovo še naraslo.

POZOR!

Tvrdka IGN. VCK, Ljubljana, Tavčarjeva 7, bo razdelila v ponedeljek 19. januarja 400 koles h

zračnice po ceni L. 6.05. Prosimo prinesite

Mrakovo gledališče

Franciškaška dvorana

Nedelja, 18. t. m. »Pavlihovi«. Začetek ob 10.30. Zadnjič.

Torek, 20. t. m. »Elektra«. Premiera. Začetek ob 18. zvečer.

Rokodelski oder

Jutri ob 5 popoldne bo na »Rokodelskem oderu« prvič uprizorjena prikupna in zabavna komedija: »Velika skušnjava«. Kdor se hoče pošteno zabavati, si bo brez dvoma ogledal to zanimivo odsko delo, ki slovi zaradi svoje globoke vsebine in pristrčnega veselja. Za igro je izdelano popolnoma novo prizorišče, kar bo dalo predstavi še večjo pestrost. Ker občinstvo prihaja že po vstopnice, opozarjamo, da je predprodaja samo jutri (na dan predstave) od 10 do 12 popoldne in dve uri pred predstavo v društveni pisarni, Petrarkova 12/1.

Radio Ljubljana

Sobota, 17. januarja: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Pesmi in napetvi, vmes ob 8. napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Klarinetni trio. — 12.35 Klavirski duet Seifert-Demšar. — 13. Napoved časa. — Radijska poročila. 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.25 Karakteristična skupina pod vodstvom Prata. — 14. Radijska poročila. — 14.15 Orkester ELAR-ja pod vodstvom D. M. Šijanec. 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert komornega orkestra iz Lipskega. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Operetna glasba. — 20. Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. 20.30 Prenos iz gledališča »Giuseppe Verdi« v Trstu: Vstajenje. — V odmorih: novice v slovenščini, pogovor v slovenščini in radijska poročila.

Poizvedovanja

Našla se je denarnica z malo večjo denarja, v njej je tudi listek z imenom Hvasija Ivanka. — Izgubljenica jo najde pri družini Plesničar, Ljubljana, Dobromirna 13/1. od 10 do 12.

Zavitek odrezkov živilskih nakaznic, pripravljen že za prevzem na Prehranjevalnem uradu, je našel nekdo v Trnovem. Najbrž ga je izgubil trgovec, ko ga je nesel na Prehranjevalni urad. Dotični, ki ga je izgubil, ga dobi na uredništvu »Slovenca«, če se izkaže za legitimacijo, vsak dan popoldne od 3.—4.

POZOR!

Ljubljana

1. Rektorat nečupnih cerkva in kapel v Ljubljani. Zupniki ljubljanskega mesta so izdali knjižico: Glasno molimo! — Knjižica obsega zbirko molitev, katere naj bi v smislu škofijske sinode verniki pri službi božji skupno z duhovnikom glasno molili. Za župne cerkve so knjižice že vzeli, druge pa prosimo, da jih vzamete čimprej. Dobijo se v stolnem župnišču pri g. Oreharju.

1. Cepljenje proti tifusu je meseca novembra na področju mestne občine opravil mestni fizikat, za okolico pa okrajno glavarstvo. Mestni fizikat bo za vse one mlekarice, ki razpečavajo mleko po Ljubljani, in za vse perice, ki perejo za ljubljansko prebivalstvo, napraviti kontrolni pregled v ponedeljek in torek 19. in 20. t. m. Vse zoper tifus cepljene osebe opozarjamo, da morajo v ponedeljek in torek 19. in 20. t. m. imeti pri sebi pri uradih dobljena in z lastnoročnim podpisom opremljena potrdila ter ta potrdila morajo na zahtevo predložiti uradnim organom tako na mitnici kakor tudi v mestu.

1. Koncert predklasične glasbe za orgle. V našem glasbenem življenju igra zelo pomembno vlogo skladatelj prof. Matija Tomc. Znan je njegove priredbe slovenskih narodnih pesmi, katere je z največjim uspehom izvajal na koncertih Akadem. pevski zbor in zbor naše Gl. Matice. Poznan pa je tudi kot virtuoz na orglah. Njegov prvi letošnji nastop v Ljubljani bo v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 7 zvečer v Hubadovi dvorani poslopja Glasbene Matice. Izvajati bo orgelske skladbe, ki spadajo v dobo od leta 1500 do 1750. Spregovoril bo tudi kratko uvodno besedo, ki nam bo pojasnila tisto dobo orgelskega ustvarjanja, njen pomen, in orisal skladbe, ki so na sporedu. Na koncert opozarjamo. — Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

1. Prijetno in toplo je zakurjena dvorana v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti 3, kjer razstavlja akad. slikar Zoran Mušič. Razstava je vzbudila živo zanimanje po svojevrstnem Mušičevem barvnem gledanju in izbiri pestrih motivov iz Dalmacije, Španije, Goriškega in Ljubljane. — Razstava je odprta ves dan, razen v popoldanskih urah. Ogledalo si jo je že mnogo ljubiteljev naše umetnosti.

1. Zmešnjava nad zmešnjavo je naslov tridejanske komediji, ki jo uprizori igralska družina Stojne prosvete v nedeljo 18. januarja popoldne ob petih v franciškaški dvorani. Vstopnice so na razpolago v trafiki Soukal, v nedeljo pa pri blagajni v pasaži. Ves čisti dobiček gre v dobrodelni namen. Ne zamudite lepe priroke!

1. Gospa Anica Rot daruje mesto venca na grob blagopokojne gospe Trnkoczy znesek 150 lir za revne učenke uršulinske šole. Blagi dobrotnici Bog povrni!

1. Nedeljsko zdravniško službo bo imel v soboto od 20 do ponedeljka do 8 zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Cesta 29. oktobra 7, telefon 41-52.

1. Otroci in starši! Ali ste že videli krasno opereto »Janko in Metka«? Gotovo ne. Zato pridite v nedeljo, 18. januarja ob pol 5 popoldne v dvorano mladinskega zavetišča v Zeleni jami. Vljudno vas vabi Prosveta v Zeleni jami. Cene običajne.

Gledališče

Drama: Sobota, 17. jan. ob 17.30: »Rokovnjači«. Izv. — Nedelja, 18. jan. ob 14: »Dom«. Izven. Znižane cene; ob 17: »Voda«. Izven. — Ponedeljek, 19. jan.: zaprto.

Opera: Sobota, 17. jan. ob 17: »Prodana nevesta«. Izven. — Nedelja, 18. jan. ob 10: »Princezka in črna«. Izven. Mladinska predstava. Zelo znižane cene; ob 15: »Ples v operi«. Opereta. Izven. — Ponedeljek, 19. jan.: zaprto.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

Iz Novega mesta

Delo namestitvenega urada. Kakor znano je 1. septembra preteklega leta v Novem mestu prišel obratovati okrajni namestitveni urad z nalogo, da vodi evidenco o vseh brezposelnih delavcih in jim skuša dobiti zaposlitev. Delo tega urada se kaže v naslednjih zanimivih številkah: od svoje ustanovitve je urad vodil v svoji evidenci 2.239 brezposelnih, od tega 2138 moških in 101 žensko. Od teh prijavljenih brezposelnih je na posredovanje namestitvenega urada dobilo zaposlitev 834 moških in 12 žensk. V teku meseca decembra je urad imel v evidenci 522 brezposelnih moških in 24 žensk, delo pa je dobilo 221 moških in 6 žensk. Med brezposelnimi je bilo največ delavcev iz stavbne stroke, kar je v zimskih mesecih normalen pojav, in sicer 308. V rudarski panogi je bilo 44 brezposelnih, uradnikov in uradnic 13, ključavničarjev 15, krojačev 15, trgovskih pomočnikov in pomočnic 16. V letošnji zimi najhujši mraz smo v Novem mestu imeli v sredo, ko je na novomeški postaji v jutranjih urah toplomer pokazal 19,2 stopinj mraza. Dopoldne je mraz pod vplivom sonca pustil.

Smola dolenjskega vlaka. V sredo je dolenjca, ki odhaja iz Ljubljane ob 7.50, doletela smola, da se je na klancu pri Višnji gori pretrgal na dvoje in da so mu na klancu nekateri vagoni zdrknili nazaj proti Ljubljani. Radi te nezgode je vlak v Novo mesto prispel z več kakor triurno zamudo.

Iz Ribnice

Zadružni knjigovodstveni tečaj priredi kmetijski oddelk Visokega komisariata v Ribnici v dnevi 27. in 28. januarja za člane uprave in nadzorstva odbora posojilnic, včlanjenih v Zadružni zvezi in v Zvezi Slovenskih združenj. Predavali bodo odposlanci kmetijskega oddelka Visokega komisariata iz Ljubljane. Tečaj je za vso Ribniško dolino in ga organizirata odvetnik g. dr. Janko Lavrič in g. Ivan Klun.

Regulacijska dela na Bistrici pred Sodražico se kljub hudemu mrazu nadaljujejo. Visoki komisariat je odobril in dal na razpolago ponovno 25.000 lir.

Na železniški postaji v Lipovcu nameravajo zgraditi prepotrebno nakladalno postajo. Za Zdravstveni dom v Ribnici, ki so ga pred kratkim odprli, da že sprejema bolnike, je občina Dolenja vas pri Ribnici predvidela v letošnjem proračunu 2500 lir podpore. Zdravstveni dom vodi g. dr. Brumen, dodeljena pa mu je tudi zaščitna sestra.

Za meščansko šolo v Ribnici prispevata občini Dolenja vas 6123 lir. Sodražica pa 2625 lir. Letošnji proračun občine Sodražica znaša 144.496 lir dohodkov in prav toliko izdatkov ter je za 63.438 lir višji od lanskega. V proračunu so predvidene najvišje trošarine, ki so dovoljene za trge. Za občinske ceste so predvideli v Sodražici 14.500 lir.

Junaki dneva na delu. Nekdaj si v ribniški gostilni alaj trgovini lahko mirno odložil plašč ali kovčeg ali kar koli. Danes moraš biti previdnejši, sicer si ob vse. Pred dnevi je junak — belega dne odnesel iz neke gostilne rezevo plašč in izginil. »O, nič čudnega,« tako so se opravičili, »kaj vse so že pokradli: kure, peteline, živila, zdej pa krajejo drva«. Na Mlaki so pokradli lepo število kokoši, nekemu posestniku v Goriči vasi pa so zadržali vratove kar 11 kokoši. Tu so imeli sicer smolo, ker jih je zalotil pri delu domači sin. Vrnili so kokoši, to je bilo vse. Prav tako moraš biti previden v trgovini. V neki trški trgovini so odnesli pri belem dnevu nekemu 2 kovčka, nekemu moškemu pa izpred nosa rokavice. Danes, ko je volnena roba na karte, je tudi taka malenkost dragocena. Sicer pa: Previdnejši moramo biti in manj zaupni, četudi imas okrog sebe poštenjake.

Dvor tatarskih kanov

Nemške čete so svojačasno na Krimu zasledile tudi razkošni dvorec tatarskih kanov. Dvorec ima še danes veliko kulturno in zgodovinsko vrednost. Uslužbenci v dvorcu so nemškimi vojakom izjavljali, da Tatarji še vedno romajo več v ta dvorec, kjer so vsako leto velike verske slovesnosti.

DNEVNIK PALČKA Modrijančka

15

K sreči je strojevodja zapazil nesrečo in je ustavil vlak. Mi smo vsi, ki poskakali iz vagonov in smo se poskrili za drevesa, čakajoč, kaj da se bo še zgodilo.

»Zdaj bomo pa sedeli tu, pa magari še deset dni« je dejal Neznani, ki se je vsedel na panj in je gledal, kako so delavci dvigali vagono.

»Kaj, če bi jim pomagali?« je rekel Čiček. Ko sem to zaslišal jaz, Modrijanček, sem koj izjavil, da sem pripravljen odvesti palčke na pomoč delavcem.

Medtem je strojevodja poklical sprevodnike in delavce, in jim je ukazal, naj odstranijo s tira tisti vagon, ki je bil ves razbit. Delavci so se tako lepo spravili na delo, da jim naša pomoč ni bila res nič potrebna.

Skoraj je bilo vse popravljeno in strojevodja je dejal, naj gre vlak dalje.

»Alo, bratci, skupaj« je kričnil Vezmal in pomahal z zeleno zastavico. Vsem se nam je posrečilo poskakati v vagona in smo se lepo pripeljali na drugo postajo.

Japonska in njena prehrana

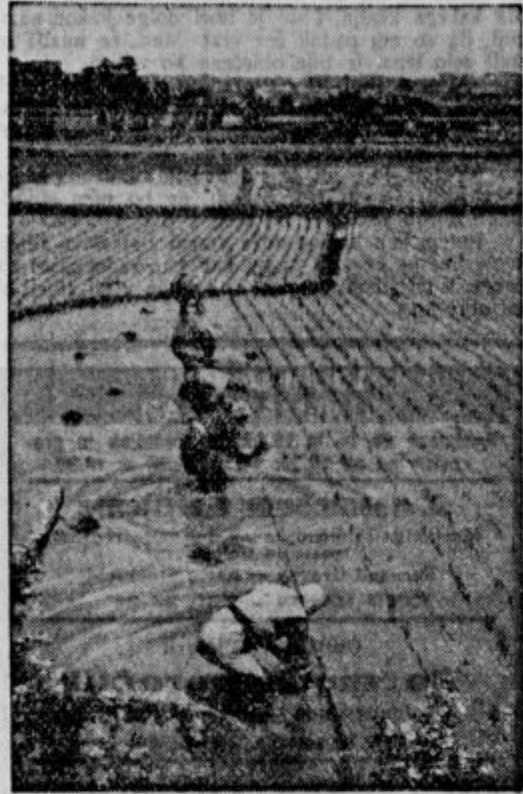
Nemški zavod za gospodarska proučevanja je v svojem zadnjem tedenskem poročilu objavil zanimive podatke o prehrani Japoncev. Na podlagi zbranih podatkov zavod ugotavlja, da je Japonska tudi v sedanjem ugotovljenem času glede prehrane ljudstva v razmeroma ugodnem položaju, pa čeprav bi bila v tem pogledu navezana samo na svoj domači pridelek.

Da je Japonska postala v svoji prehrani relativno avtarkična, sta omogočila dva činitelja. Prvi je v svojevrstnem načinu prehrane Japoncev, drugi pa v visoki intenzivnosti japonskega poljedelstva. Japonske prehrane z zahodno, t. j. hrano Evropecev, sploh ni mogoče primerjati. V japonskem gospodinjstvu zavzema riž tako odlično mesto, kakor ga ne zavzemata v Evropi niti kruh in niti krompir. Razen tega igra važno vlogo v japonski pre-

na 100 prebivalcev 28 glav goveje živine, na Japonskem samo 2,6, svinj v Nemčiji 37, na Japonskem 1,6. Za ohranitev življenja potrebne beljakovine dobe Japonci deloma v rastlinski hrani, največ pa v ribah, ki jih na Japonskem pojedo trikrat več kakor pa v Nemčiji. Uživanje rib tudi v znatni meri omogoča japonsko prehranjevalno avtarkijo. Japonska hrana je seveda za evropske pojme zelo skromna, Japonci pa z njo zadovoljeni.

Takšen način prehrane pa narekujejo tudi domači narodno-gospodarski interesi. Upoštevati namreč moramo, da je samo četrtnina dežele pripravna za poljedelstvo. Zato pa tudi skromnost Japoncev v prehrani sama še ne bi zadostovala, če ne bi bili tudi še drugi važni činitelji, ki omogočajo prehrano tako številnega ljudstva. To je predvsem neverjetna intenzivnost japonskega poljedelstva. Po zadnjih podatkih je gostota prebivalstva na Japonskem 190,8 prebivalcev na kvadratni kilometer. Če pristejemo sem še Korejo, Formozo in južni del Sahalina, pride na kvadratni kilometer na Japonskem 153,7 ljudi. Računsko torej Japonska ne bi bila niti tako gosto naseljena, kakor n. pr. zahodno-evropske industrijske države. N. pr. Anglija s 194,6 prebivalci na kvadratni kilometer, Nizozemska z 253,8 prebivalci in Belgija celo z 272,2 prebivalci. Če pa upoštevamo okolnost, da je od japonske zemeljske površine samo 26,1% rodovitne zemlje (v Nemčiji 61%), tlobi omenjena gostota japonskega prebivalstva čisto drugačen pomen. Iz tega je razvidna izredna omejenost japonskega prehranjevalnega prostora. Za 100 prebivalcev je na Japonskem na razpolago samo 10 ha rodovitne zemlje, medtem ko v Nemčiji in Angliji 41 ter 27 oziroma 22 ha na Nizozemskem in v Belgiji.

Ti podatki odkrivajo jasno sliko, kako zelo se mora truditi japonsko poljedelstvo, da pridelava doma dovolj živeža tudi za skromno prehrano. To doseže z nadvse skrbno in dobro obdelavo in gnojenjem zemlje. Japonci pogosto vsako rastlino. Ker nimajo zato dovolj na razpolago hlevskega gnojila, uporabljajo umetna gnojila. Bujno rast riža in druge rastlinske hrane omogočajo tudi najmodernejše namakalne naprave. Zato pa tudi Japonci pridelajo na 1 hektarju dvakrat več riža kakor v Birmaciji, Nizozemski Indiji, na Tajskem ali pa v Angleški Indiji. Na Japonskem imajo na leto povprečno dve žetvi. Pridelovanje riža se Japoncem tudi najbolj izplača ter ga je imela toliko na razpolago, da ga je navadno tudi izvažala. Izvoz njenih živil je bil po vrednosti celo višji, kakor pa uvoz. Na uvoz je bila navezana samo zaradi preskrbe ljudstva s fižolom in grahom, ki ga je dobivala iz Mandžukua, sojo pa tako prideluje doma in jo ljudstvo uporablja tudi za prehrano. Razen tega je pa Japonska lanske leto tudi že racionalizirala prodajo nekaterih vrst živil ter je med drugim uvedla tudi nakupnice za nakupovanje sladkorja.

Riževa polja na Japonskem.

Arani tudi velika količina rastlinske hrane. Zato je tudi živinoreja zelo omejena. Ljudje namreč obdelajo zemljo za lastno prehrano in ne za pridobivanje krmil za živino. Kako neznačajno vlogo igra v japonski hrani meso, povedo ti-le podatki: Leta 1938 je prišlo v Nemčiji

El Dorado

Odkar je Krištof Kolumb odkril nov svet, je bilo v Evropi vedno dosti ljudi, ki so se naveličali življenja v »starem svetu« in hoteli priti v novih krajih do zaslužka, predvsem pa do bogastva. Zelo po odhodu v Ameriko so svoječasno še povečavali mornarji, ki so po vrnitvi v domovino ljudem pripovedovali prave bajke o skritih zakladih. Njim so predvsem nasledili razni pustolovci, ki so mislili, da v novem svetu pride človek lahko do velikega premoženja brez dela in truda. Skoraj vsi so žalostno zaključili svoje življenje in pomrli e-stradani in raztrgani v neprehodnih gozdovih. Med najbolj fantastične pripovedke spada pripovedka o El Doradu, ki pa temelji na resničnih podatkih. Ljudje so nanje z večino pozabili.

Zlato je iskal tudi Španec Sebastijan Benalcozar, ki je po svojih pustolovčinah v deželi Peru prispel s 350 ljudmi v vročo deželo indijskega poglavarja Bogote, v današnji Kolumbijo. Tu je omenjenemu belokožcu pripovedoval domačin Indijaneec zgodovino »Dorada«, pozlačenege poglavarja indijskega plemena Čičba. Sebastijan Benalcozar je namreč stalno povpraševal samo po zlato. Indijaneec je pripovedoval, da je Dorado, prevzet od ljubosumnosti, utopil svojo lepo ženo v morski plitvini Guadavita. Toda duhovi, ki so vedeli, da je bila njegova žena nedolžna, so jo pričakali na morskem dnu ter ji eezidali palačo iz samih smaragdov. Poglavar indijskega plemena Čičba je zelo obžaloval svoje dejanje in se kesal radi svoje pregrehe. Na vsak način je hotel pomiriti razjarjene duhove. Svojim podložnikom je zapovedal, da so ga morali namazati s smolo, nato pa posuti z zlatom. Podoben zlaternu kipu je stopil v čoln in se odpeljal na mesto, kjer je utopil svojo ženo. V mirno vodo je zmetal ogromne količine zlata in smaragdov. To je večkrat ponavljal. Pozneje je darovanje razjarjenim duhovom prešlo že v navado in je postalo tudi verski obred, ki se je držal tudi še potem, ko je plemo Čičba radi stalnih bojev že tudi propadlo.

Pripovedka o Doradu je bila razplamtela etrašt po zlatu. Se z večjo verno so hodili iskat El Dorado. Prehodili so vse polno krajev in za-tonji iskali omenjene morske plitvine Guadavita. In ko so se vsi razočarani hoteli že vrniti, so nale-tali še na drugo skupino Špancev, ki jo je vodil Jimenes Quesada. Tudi ta je iskal El Dorado, ker je slišal, da tam zlato sejejo. Dozori pa na soncu. K tema dvema ekspedicijama je prispel tudi nem. raziskovalec Nikolaj Federmann, ki se je prej mudil že v Venezueli. Vsi združeni so nato iskali zakopane zaklade zlata ter so večkrat tudi bili na mestu, kjer je Dorado zmetal zlato in smaragde v morskno globino. Do njega pa je niso prišli. Vsi razočarani, raztrgani in nezadovoljni so zapustili eončno, toda pusto deželo s siromašnimi indijanskimi kočicami in se vrnili domov.

Pripovedka o Doradu je postala znana po celem svetu. Končno nihče več ni prav vedel, kaj prav za prav predstavlja, ali bogastvo zemlje, ali zlat grič, palačo, bajne zlate rudnike ali pa res samo lepo pripovedko. In mnogo pustolovcev je še nadalje hodilo in hodi še danes iskat zakladov tja, kjer jih ni. Tam pa, kjer so res zakopani, jih ne išče, ker misli, da je življenje drugod lepše, lažje in vse bolj brezskrbno. In se potem vrača domov prav tako razočaran, kakor omenjeni Španci.

Oglase za Italijanske časopise sprejema uprava „Slovenca“

Nekaj podatkov o postanku vojaške pošte

Nihče pač ni menda bolj vesel kakega sporočila od domačih, kakor vojak v daljnjih krajih na bojišču. Ko mu vojaška pošta prinese sporočilo od dragih doma, pozabi na vse: na vsakdanje trpljenje, na morebitno pomanjkanje. In je zopet vesel. Hitro sede tudi on za mizo, ali se pa nasloni kar na zid ali panj kakega posekanega drevesa in piše tudi on svojim domačim. Ženi, otrokom, materi, očetu, znanec, prijateljem. In piše, da je živ, zdrav, da je hudo, da pa je pre-pričan, da bo vse preстал in se zdrav zopet vrnil domov in bodo potem vsi skupaj živeli novo, še lepše in srečnejše življenje. Vojaški poštni uradi poberejo pošto na bojišče in jo po najkrajši poti pošiljajo v domovino in na ta način vzdržujejo stalni stik bojišča z zaledjem in obratno. Takšna je vojaška pošta danes. Vedno pa ni bila tako popolna.

Začetki vojaške pošte segajo v 15. stoletje nazaj. Poročila govore, da so mestni poštni sli obveščali o važnih dogodkih bojevnike na bojišču na tedaj običajni način. Podali so se na pot in med vojniki iskali osebo, za katero so imeli kako sporočilo. Tudi poštno globebo so pričeli v ta namen že zelo zgodaj uporabljati. Ko so Kolinci leta 1474 hiteli na pomoč obleganemu mestu Neus, so poveljnike mestne posade obvestili o svojem prihodu s prazno kroglo, v katero so namesto smodnika dali svoje pisano poročilo o bližajoči se pomoči. Prva prav vojaška pošta je prav za prav nastala pod cesarjem Maksimilijanom leta 1496. Nekaj pisem iz te dobe, ki nosijo vsi letnico 1585, je še ohranjenih. So to majhna pisemca na pergamentu, ki so se dala zginiti. Pisma so nato tudi zašli. Saški vojvoda Johan Jurij je leta 1693 izdal prva pravila za vojaško pošto. Na Pruskem so nastali začetki prave vojaške pošte v severni vojni, v prvem četrtletju 18. stoletja. V osvobodilnih vojnah je vojaška pošta že precej dobro poslovala. Spopolnila pa se je leta 1870, ko je Henrik Stefan, ustanovitelj svetovnega poštnega društva, iznašel vojaško dopisnico. Da bi poslovanje vojaške pošte še bolj spopolnil, je odšel sam na bojišče, kjer bi bil skoraj ob neki priliki padel v francosko ujetništvo. Od tedaj pado današnjih dni se je vojaška pošta še bolj spopolnila ter danes posluje, skoraj tako kakor v mirnem času in to kljub povečanemu prometu in velikim nevarnostim.

Zanimivost iz fotografije

Oči kot fotografski aparat

Sedanjšega časa si brez fotografije skoraj niti misliti ne moremo. Moderna fotografija je na kulturnem in tehničnem polju dosegla rezultate, kakor malokatera druga iznajdba 19. stoletja. Uporabljajo jo kot izredno sredstvo za proučevanje kompleksiranih sestavin raznih materij, v medicini je omogočila ogromne napredke, v biologiji sedaj lahko brez vsakih večjih težav opazujemo premikanje raznih delov, ki jih z navadnim očesom sploh ne vidimo.

Toda poleg slik navadnih filmskih in fotografskih aparatov, je še vedno vse polno fotografij, o katerih znanost še ni izrekla svoje zadnje besede. Zato poizkusi, ki jih je delal nemški strokovnjak za fino mehaniko dr. Homann iz Göttingena, presenečajo. Predmet teh poizkusov bile oči zelo razširjene vrste pajkov, ki imajo osem oči. Ti pajki pri prenavljanju svoje kože, prenove tudi mreno svojih oči in z njimi spre-menje tudi lečo. Leče njihovih oči so majhne in ne dosegaajo širine niti enega milimetra. Pod mikroskopom so dognali, da tem lečam ni mogoče nič oprekatati in da so naravnost popolne glede optičnih lastnosti. Dr. Homan jih je uporabil za poseben fotografski aparat, ki spada med naj-

manjše fotografske aparate na svetu sploh. Je pa izredno precizen ter je z njim lahko celo fotografil dele svojega laboratorija.

Biolog dr. Wolf je dobil še zanimivejše slike. Ta je vzel krilo pisanega metulja ter ga skrbno postavil na neosvetljeno ploščo, katero je držal 24 ur v mračnem prostoru. Ploščo je nato razvil ter je na njej lahko videl najfinejše nitke metuljevega krila. Tudi vsi, komaj vidni prelivi barv, ki jih je dostikrat s prostim očesom težko opaziti. Najzanimivejše pa je to, da je imela slika krila na plošči vse lastnosti pozitivna, torej fotografije in ne plošče. Tega pojava še niso zadosti pojasnili. Nekateri so menili, da se je krilo metulja pokazalo na plošči zato tako, ker je bilo prej izpostavljeno sončnim žarkom. Da bi se o tem še bolj prepričali, so metulje vzgajili v popolnem mraku. Pa so krila tudi teh metuljev dala sliko pozitivna na plošči. Isto so potem ugotovili pri vseh metuljih, razen pri dveh vrstah, pri katerih je slika enkrat pozitivna, zopet drugič pa negativna. Verjetno je, da na ustvaritev te slike na plošči zelo vplivajo kompleksirani kemični procesi, ki se vrše v krilu metulja.

Na krovu italijanske podmornice, ki križari po Sredozemskem morju

Sport

Gradimo saune!

Kako se je počutil zdravnik po kopanju in bičanju v kmečki parni kopeli

Preden smo se odločili za to, da seznanimo naše bralce s finiki-mi metodami utrjevanja telesa, smo poiskali zanesljive vire. V razpravi dr. med. Kalla Rikale, šefa telesnovzgojnega inštituta na univerzi v Helsinkih, smo našli izčr-pne podatke o finski sauni (glej »Slovenec«, 8. januarja), v knjigi dr. med. Fr. Wolf »Narava kot zdravnik in pomočnik« pa poročilo o »sabllici, domači parni kopeli severnih Slovanov«. — Op. ur.

Športni pokret ne bi imel značaja splošne koristi, če bi se omejil le na tekme in prireditve, katere so gledalcem v razvedrilo. Merodajno pri oceni športnega pokreta je vprašanje: ali je koristen za splošni zdravstveni napredek naroda? Ne gre za to, da se bavi pešica ljudi z nogometom ali smučanjem, pač pa za to, da prodira potom športa med ljudstvo smisel za negovanje zdravja; smisel za umivanje in kopanje, za krepitev telesa, smisel za življenje v naravi, ki je združeno z veselim udejstvovanjem. Planinstvo, smučanje, lov, igre z žogo, taborjenje — vse to so le zunanje oblike tega udejstvovanja.

Slovenski športniki in planinci so storili svojemu narodu že marsikatero uslugo: zgradili so smuške domove, planinske koče, javna kopališča in igrišča. Tisočim prijateljem telesne kulture so s tem omogočili lažje in prijetnejše športno udejstvovanje v naravi. Zakaj ne bi orali ledine tudi na področju, ki je s telesnokulturnim pokretom tesno zvezano — zakaj ne bi pričeli tudi s propagandno gradnjo domačih kopališč po finskem vzorcu?

Pred dvema letoma smo že bili na tem, da dobimo Slovenci prvo sauno. Zamilal pa je zaspala in čaka na ljudi, ki bodo tudi v tem oziru orali ledino. Povsem brez dvoma je, da bi bilo za prvo sauno, katero bi zgradili v tem ali onem tujskoprometnem kraju, veliko zanimanje. Stroški za sauno so neznatni, zdravstvene in športne koristi pa neprecenljive. Če so začeli graditi saune po drugih državah, je verjetno, da bi bilo tudi pri nas vedno več posnemalcev. Samo začetki je treba!

O finski sauni smo pisali že zadnjič. Tokrat želimo seznaniti naše bralce s podobnim domačim kopališčem »sabllico«, o kateri pripoveduje zdravnik dr. Fr. Wolf sledeče:

»Za časa vojnega pohoda od Dvinska proti Velikaji me je povabil gospodar, pri katerem sem začasno prebival, da grem z njim v domačo parno kopel, kateri pravijo »sabllica«. To je bilo v zimi l. 1917-18. Sli sva na rob vasi, kjer je bilo več temno okajenih barak. To so domače kopalnice, tako imenovane »sabllice«. Mimogrede sva videla skupino deklet, ki so vrisčale in se drgnile s snegom, da so bile rdeče ko rak.

V mali predsobi sva se z gospodarjem Stjepanom slekla. Stjepan je prinesel dva vrča vode in odšel z njima v kopalno izbo. Potem je prinesel še dve posodi, napolnjeni s snegom. Ko je odprl vrata kopalnice, je oblak vroče pare napolnil ves prostor in počutil sem se kakor v peči za kruh. Lovil sem sapo, hotel sem zbežati, toda Stjepan me je zadržal in položil na tla. Oblil me je pomirjevalno z mrzlo vodo, potem pa je pljusnil proti peči, da je zacvrčalo. Spet sem bil v gosti vroči megli.

Stjepan je stopil na klop in mi namignil, naj ga polijem. Hotel sem se tudi sam povzpeti na klop, vročina pa me je skoraj zadušila. Stjepan mi je pokazal, kako se naj naredim na vročini visjih prostorov: poskakoval je naprej, počepal in se vzravnaval. Tako sva plesala nekaj časa kakor dva gola vruga po tem peklju. Končno sem dozorel za klop in kmalu sem čepel na najvišji terasi. Točno ne bi mogel povedati, kako vroče je bilo zgoraj. Morda 40, 50 ali 60 stopinj. Stjepan me je potegnil spet dol in me obli s poslednjim vrčem vode.

Potem sem legel na tla in Stjepan me je začel bičati s šopom brezovih šibic. Ves stopsek me je spominjal na srednjeveško muč-nico. Vendar je Stjepan zahteval, da tudi njega na isti način masiram. Potem je odprl vrata in me povabil, da mu sledim. Valjala sva se po snegu in drgala po golem telesu. Priznati pa moram, da me niti malo ni zeblo. Ko sva se oblekla, sem bil za izkušnjo bogatejši: spoznal sem ljudsko parno kopel, kateri pravijo »sabllica«. Več dni po tej kopeli in masaži sem čutil na koži lahko toploto, katere prej nisem poznal.

Pred velikim dogodkom v Zagrebu

Po pisanju nemških in hrvatskih listov s-dimo, da pripisujejo nedeljski nogometni tek-mi, s katero bodo otvorili letošnjo sezono, ve-lik pomen. Obe moštvi eta temeljito priprav-ljeni. Hrvati bodo v nedeljo pohiteli v Zagreb, da si bodo ogledali igro znamenite Cenove enajstorice, stotisoči športnikov v svetu pa bo-do z napetostjo pričakovali časopisnih poročil o izidu nemško-hrvatskega dvoboja, ki ga bo-do bili tokrat na belem polju.

Ob novem letu so objavili športni stro-kovnjaki listo najboljših nemških igralcev no-gometa. Iz postavbe pa, katero je izbral državni trener Herberger vidimo, da se njegova odlo-čitev le v štirih slučajih ujema s poluradno deseterico najboljših. To so Jahn v голу, Schmaus v obrambi ter Conen in Walter v na-padu. V nemškem moštvu pogrešamo znana imena Kitzinger, Rhode in Kupfer. Enajstorico Hrvatov bo vodil Lešnik, v голу pa bo rutini-rani Glaser, v katerega polagajo Zagrebčani največje nade. Lansko srečanje med Hrvati in Nemci je izpadlo v korist Nemcev, o letošnjem pa bomo poročali v ponedeljek.

Šport v kratkem

Kljub snegu in mrazu čitamo še vedno o plavalnih prireditvah v svetu. V Altenessenu so postavile ženske par dobrih rezultatov. Ve-liko zanimanje je bilo za srečanje med nem-sko rekorderko Kapelovo in Mertesackerjevo. Prva pa je obolela in Mertesackerjeva je zma-gala na 200 m prsno v odličnem času 3:05. Na 100 m prosto je plavala Schäferkordtova v ča-su 1:14,3, na 100 m hrbtno pa Fröhlichova v času 1:24,4.

Karel Schäfer je gostoval s svojo drsalno revijo v Pragi. Ugajal je zlasti ples olimpijskega prvaka z Wächterjevo, nastopala pa je tudi Ljubljancanom znana Fritz Gildardova in še vrsta drugih, ki so pokazale baletne na-stope na drsalkah.

Tudi Fini bodo poslali v Breslavo dva bo-ksarja, ki bosta sodelovala na evropskem prvenstvu amaterjev, ki bo konec prihodnjega tedna.

Slovo

»In kakšne so bile ženske zadnje besede, ko te je za vedno zapustila?«
»Vprašala me je, če ji klobuk dobro pristaja.«

Francesco Perri:

36

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

Kaj se bo zgodilo s tem ogromnim srcem, s tem bivališčem umirajočih bogov, ko pride Dioniz, ko pride rešitelj in preroditelj sveta? O, gotovo bo prišel v tem mestu in začel nov vek, oznanjujoč ljudem nauk o neminljivi sreči, tu bo ustanovil, ko podre templje umirlih bogov, novo bogocastje in novo vero.

Ali se vrne tudi jaz, se je vprašal Adonij drgetaje, da bi spet videl lepo obalo Rima? Ali pokličete tudi mene in Varilijo pred svoje nove otarje, o sin deviške Perzelone, da bi te častila v slavi prerojenega in vsega hudega osvobodjenega sveta?

Jadra so glasno zaplala in zdelo se mu je, kakor bi odgovorile: »Da, da!...»

In Adonijev o srce se je napolnilo z novim skrivnostnim upanjem.

Drugi del.

V DEZELI PRAVEGA BOGA.

1.

Ves mesec marec so pihali na Sredozemskem morju močni in ugodni vetrovi in Thamusova jadrnica »Nut« se je po štiridesetih dneh srečne vožnje blizala Palestini.

Nizamska luna je bila polna in kazala lepo vreme. »Nut« je pristala samo na Cipru, kar je Marcus izbral, da je obiskal očetov grob in se

žrtvoval boginji ljubezni bele golobe. Potem je odplula in brzela na vsa jadra proti majhnemu pristanišču v Jopi.

V navadnem času je bilo predpisano za ladje, ki so prevažale pošto, da morajo pristati v Cezareji ob morju, kjer je prebival deželni upravitelj. Za vsakolikatih judovskih praznikov paše ob nizamski luni pa je bil upravitelj z večjim delom posadke v Jeruzalemu in tedaj so ladje pristajale v Jopi.

Pri carinskem uradu so bili posebni hitri ali, da so odnašali pošto upravitelju in tudi zasebnikom, ki so prihajali ta čas v etotinah in tisočih z vseh strani Sredozemskega morja.

Tako je Marcus Adonij, ko ga je zbudilo glasno petje z ladijskega mostu in je šel na krov, videl nenavaden prizor. Na prednjem krovu je bila zbrana velika gruča Judov. Glave so imeli pokrite s svojimi pisanimi plašči in tuleče zborni peli v veter ter dvigali roke proti vzhodu, kjer so se v kravordeči mračini črtali obrisi sinjih gora, kakor bi bili oblaki.

Mnogim ob obraz polile solze.

Na morju je bilo vseokoli nepregledno jader in še so se neprestano prikazovala druga z vseh strani obzorja in z vsake ladje se je razlegalo petje. Rimljanske ladje z belimi, kakor oblaki napihnjene jadrni na štiri ogle, ladje s pomarančasto žoltimi jadrni in srpasti jadra velikih feničanskih ladij so dovajale s elehernega kota Sredozemlja, s Tira, s Kolorona, z Egejskih otokov in še od drugod judovske trgovce, ki so enkrat na leto prihajali domov, da bi žrtvovali svojemu Bogu v veličastnem Salomonovem templju.

Tudi pristanišče v majhnem zalivu, ki so ga obdajale eršave čeri, je bilo že polno zasidranih jadrnic, ki so se pozibavale na kipeči in peneci se vodi.

»To je torej dežela, v kateri sem se rodil,« je sam pri sebi rekel Marcus Adonij in bil globoko ginjen.

Med vožnjo je mislil samo na Varilijo, na slovo v grobnici, na žalostno karavano, ki je šla v zimskem jutru po Apijski cesti, medtem ko so se v Rimu pripravljali na materinske praznike. Zdalj ko je gledal nepoznano zemljo in poslušal pesmi, ki so bile kakor bojni klic, je njena podoba obledela. Prevzela so ga silna nova čustva.

Čutil je nerazložljivo nestrpnost. Bilo mu je nekako tako kakor v podzemlju Lolijinega templja, preden naj bi pogledal boga v obraz. Tudi tu je imel občutek, kakor da mu prihaja naproti neko novo božanstvo, nov Dioniz, ovenčan s škrlatnimi jagodami, da bi ga peljal v skrivnosten boj in k nadnaravnemu opčinjenju.

Kopica opominov, živih in jasnih, kakor so vedno spomini iz rane mladosti, se je vrstila pred njim. Bili so spomini njegovih prvih let, ki jih je preživel v tej deželi. Videl se je v neki veliki hiši ob morju. Pred njo je bil lep vrt, poln palm, cipres in rožnih grmov, po njem so se šopirili veliki pavi s smaragdnom vratom in razpirali svoj bleščeči rep, da se je čutil in se mu je zdelo, kakor bi mu razkazovali majhen nebes. V hiši je tedaj stanovala mlada ženska, ki je bila vedno pri očetu in so jo vojaki pozdravljali, ko so jo srečali. In zdaj v vseh tistih opominov, ki so jo srečali. In zdaj luč ga je, ki se preliva v silnih barvah. In veter iz pušave je pripihal, se spustil nad mesto z oblaki peska, ki je v vrtu po listih palm prasketal kakor ogenj, in zgrnil nad morjem kravordečo tenčico prahu.

Tu bo morda spet videl svojega mater. Kadar koli je mislil nanjo, ga je prevzela neznanska žalost in ga dušila, ker se je čutil kakor suženj. Naj je

poskusil kar koli, o njej ni mogel izvesti nič natančnega. Simon, njegov judovski suženj, je bil edini, ki mu je v Rimu o njej kaj govoril. Zdalj ko je stal ob njem in medtem ko se je ladjala blizala pristanišču, mu je pripovedoval o krajih, ki sta jih videla pred seboj.

»Vidiš, gospod, tisti zeleni stožec tam je Karmel, ki so mu pravi naši očetje Gora dreves. Tam bolj zgoraj je Judejsko hribovje, kjer je tudi veliki tempelj in hiša, v kateri si se rodil. Spominjam se, bil je praznik luči. Tvoj oče se ni prišel iz Cezareje in mati, Mikol Fabijeva, mi je rekla:

»Simon, pojdi na trg ob Ribiških vratih, kjer imajo Galilejci svoje blago, in mi kupi zibel za sina, ki mi ga je poslal Jehova.«

Sel sem in našel na trgu mladega mizarja iz Nazareta. Bil je mladenič kakih petnajst let in je prišel za praznike z materjo in s svojim oslom v Jeruzalem. Oče mu je bil pred kratkim umrl. V enem kotu trga sta razpostavila svoje blago na razprostrto rogožo. Imela sta različne ročne izdelke, med njimi tudi zibelko iz eikomorovega lesa. Mlad mizar je bil lep dečko, nežen in krepek kakor sin kakega kralja. Lase je imel dolge kakor narije, da so mu padali čez vrat. Mati, še mlada in tudi zelo lepa, je bila oblečena ko vdova.

»Mir e teboj, o Nazarenčan,« sem mu rekel. »Mikol, hči Fabijeva ima z rimskim upraviteljem sina in me je poslala, da bi ji kupil zibel. Bi mi prodal tole?«

»Vzemij jo,« mi je odgovoril mladenič in se nasmešnil. »in reci Mikoli, da bo njen sinček lahko mirno spal, ker bo njegov Bog Jehova.«

Potem je s konico noža vrezal v stranico zibel svoje ime — I e s u a in mi kar sam zadel zibel na hrbet. V tej zibel, gospod, si spal in v tej zibel si bil obrezan.«

Bojte se uši!

Ljubljana, 16. januarja.

Pri nas že od nekdaj uši veljajo za največjo sramoto. Narod namreč nadvse ljubi snago, prav tako se pa sedaj tudi zaveda, da mrčes prenaša kužne bolezni. Zaradi tega je pa uš gotovo najbolj nevaren mrčes, ker edino uši prenašajo kužni pegavec ali pegavi legar.

Ta grozna bolezen je do 18. stoletja večkrat praznila tudi naše vasi, predvsem pa mesta. Posebno hudo pegavo kugo so naši kraji prestali kraj 16. stoletja ob času škofa Hrena. Za najostrejši boj proti kugam so tedaj Ljubljančani postavili »zdravstvene skrbnike«, ki so se latinsko imenovali »provisores sanitatis«. V splošno korist so imeli diktatorsko moč, da so lahko popolnoma zaprli in zaplankali ne samo posamezne hiše, temveč tudi dele mesta. Ob neki kugi je bilo več tednov zaplankano vse šentpetrsko predmestje. Ker se župan ni hotel pokoriti strogim odredbam zdravstvenih skrbnikov, so ga enostavno zaprli. Ti močje so v skrbah za življenje občanov vedno tvegali tudi svoje življenje, zato jih je pa prebivalstvo spoštovalo in podpiralo ter ubogalo.

V kužnih časih nikdo ni smel v mesto ali iz mesta. Kadar pa v mestu ni bilo kuge, je za popotovanje vsakdo moral imeti zdravstveno spričevalo, ki so jih izdajali zdravstveni skrbniki in so veljali za potne liste. Da bi prosili Boga milosti in prizanesljivosti ter varstva pred kugo, so ljubljanski trgovci ustanovili bratovščino Odrše-

nika sveta — Redemptoris mundi, ki je prirejala slavne pasijonske procesije ob velikih petkih prav zaradi molitve za odvrgitev kužnih bolezni. Podobico te bratovščine ljubljanskih trgovcev smo lani spoznali z velikonočnega voščila ljubljanskega župana ter čitali več o zdravstvenih skrbnikih in spričevalih.

Ze ti zdravstveni skrbniki so z vsemi mogočimi sredstvi preganjali mrčes, čeprav še niso vedeli, da pegavi legar prenašajo samo uši. Pegavec se namreč ne naleže po zraku, niti s obleko, hrano in z dotikom drugih stvari, temveč samo tedaj, če uš z bolnika pride na zdravega človeka ter ga ujé.

Ze v starih časih so pa bile na mejah urejene karantene, kjer so ljudi, obleko in celo pisma desinficirali z vročino. Tako postajo za desinfekcijo smo imeli tudi na meji v Metliki, kjer so popotniki iz drugih dežel morali po več tednov ostati v karanteni, pošta je pa morala dati vsa pisma tej postaji. Pisma in obleko so okadili na žerjavi, kjer so sežigali razne močno dišeče rastline in druge snovi. Vsako tako prekaženo pismo je bilo označeno z napisom ali posebnim žigom v italijanskem jeziku: Netto fuori e dentro.

S tem žigom označenih pisem je prišlo prav mnogo v Ljubljano, vendar so pa danes že velika redkost, še vedno pa so zaradi vsebine žiga silno pomenljiva.

Netto fuori e dentro! je najzanesljivejši recept zoper vse nalezljive bolezni in tudi zoper pegavo kugo ali pegavec.

Vse snažno zunaj in znotraj! nam je veleval ta žig pred stoletji in to geslo nam tudi dandanes ukazuje najučinkovitejša orožja zoper kužne bolezni: Snažno zunaj in znotraj!

Ne rečemo, da ni mogoče z obleko pobrati uši tu ali tam, toda v snažnih hišah in na snažnih ljudeh se uši ne morejo razmnožiti. Zato se pa po deželi in v mestu, kjer so vsa poslopja in vsi ljudje do skrajnosti snažni, tudi pegavi legar ne more razpasti v nevarno kugo.

Kakor smo že rekli, samo uš, okužena pri sesanju krvi na pegavega bolnega, lahko prenese bolezen v telo zdravega. Brez posredovanja uši se pegavec ne prenaša. — Samo uši, ki se rede v perilu in obleki, prenašajo kugo pegavega.

Na srečo pa ta uš pri navadni sobni toploti ne živi dalje kot 10 dni. Dobro si pa moramo zapomniti, da pri nizki temperaturi živi dalj časa. Tudi gnide ostanejo o mrazu in lahko dolgo časa žive.

Zato se tudi kužni pegavec navadno pojavi pozimi in proti pomladi. Najhitreje preženemo uši iz perila in obleke z vročino. Suha vročina pri 60° C ubija uši v 45 minutah, vročina 80° C pa ubija uši in gnide ter sploh vso zalego že v 15 minutah. Zelo hitro pa pokonča zalego vodena para. V eni uri se popolnoma znebimo uši tudi s 5% raztopino lizola.

Vsaka gospodinja pa lahko prav naglo pokonča zalego že s likanjem perila in obleke s vročim likalnikom. Seveda pa likanje mora biti natančno in počasno, da so zlikani vsi živi in vse gubice ter na ta način doseže vročina likalnika vso zalego.

Formalinske pare, ki hitro ubijajo kali raznih drugih nalezljivih bolezni, so proti zalegi uši brez moči in učinka. Plin cianovodika, ki jih poznamo za posebno učinkovite pri razstenečevanju, prav tako pa tudi plini žveplene kisline, posebno hitro pokončajo zalego uši v perilu, obleki, po-

stelah in prostorih. Toda ta način desinfekcije ali razmrčenja je precej drag.

Razen najnatančnejše snage nj nobenega zanesljivega sredstva, da ne postanemo ušivi.

Zato v dandanašnjih izrednih razmerah moramo posebno vestno paziti na snago ter do žrke natanko izpolnjevati navodila in odredbe oblasti. Pri vsem tem se pa zavedajmo, da je uš v obleki prenašalka stranskega pegavega.

Seveda pa to grozne kužne bolezni pri nas ni. Ker pa vemo, da se najrajši pojavlja proti koncu zime, je tudi potrebno, da vemo vsaj nekaj tudi o načinu njenega prenašanja — skratka: Snaga zunaj in znotraj! — Netto fuori e dentro!

Vročli vreli v okolici Budimpešte

V bližini in daljni okolici Budimpešte je okoli 115 toplih vrelcev, od katerih mislijo sedaj nekatere uporabiti za segrevanje prostorov v novi mestni posvetovalnici, ki jo pravkar dogotavljajo. Z ozirom na dejstvo, da dā vseh 115 toplih vrelcev dnevno 60 milijonov litrov tople vode, so izračunali, da bi s to vodo lahko pozimi gredli več mestnih četrti v madžarskem prestolnem mestu.

Razstava znamk na Dunaju

V slavnostni dvorani dunajske borze so prejšnjo soboto odprli razstavo znamk, katere se udeležuje

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih pa ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Z nasmehom v življenje

Musikalna šaloliga, polna duhovite vedrosti, petja in lihebnosti

Fernand Gravey — Betty Stockfeld

KINO UNION — TEL. 22-21

Odlična veseloigra

Nočem se poročiti

Jenny Jugo — Nino Berozzi

KINO MATICA — TEL. 22-41

V epični borbi za posest zemeljskih dobrin petroleja in zlata, ki jih hrani globina J. užejnega morja

Vam podaja film

Ocean v plamenih

Hans Söhner, René Deltgen, Winte Markus

KINO SLOGA — TEL. 27-30

52 razstavljavcev. Na razstavi so zastopane nekatere zelo dragocene redke znamke. Med drugim so važne časopisne znamke iz leta 1851. Med redkimi znamkami je tudi bivša avstrijska znamka za 8 grošev, takozvana nibelunška spominska znamka iz leta 1926, ki jo je svoječasno ameriško razso-dišče proglasilo za najlepšo znamko na svetu.

La lampada di qualità prodotta nello stabilimento di Milano della

TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

Kakovostna žarnica proizvajana v Milanu v tvornici tvrdke

TUNGSRAM ELETTRICA ITALIANA S.A.

TUNGSRAM

Kap jih je zadela...

53

»Kaj je z njim, gospod Casserton,« mu odgovori ostro Chappell. »Vi ste zadnji, ki bi smeli kaj takega vprašati!«

Vsi se obrnejo k bratrancu umorjenega Cassertona.

Charles se molče obrne vstran.

»Počasi! Ostanite tukaj!« kliče Chappell za njim.

Mož je postal rdeč od jeze.

»Vi mi sploh ne smete nič ukazovati,« je besnel nad Chappellom.

»Pomota!« mu odgovori mirno Chappell. »Ali niste slišali, da sem zapriseženi pomožni uradnik v Spelmansmarketu?«

Bystrock ga je silil:

»Toda, gospod kolega, ne natezajte nas na škripce. Povejte nam, kako je to storil tisti morilec.«

Chappell je motril gručo.

»Čudno!« si je mislil, ko je opazoval obe elegantni dami med možmi, ki so zgedali precej zanemarjeni. »Kot na kakem sestanku do-brodelneke društva. Gospe slijo trampel!« bi se lahko glasil članek v časopisu...«

»To tukaj je lutka!« spregovori na glas.

»Kar je na nji zanimivega je to, da je po-barvana z barvo, ki sveti. Na kiltu ji manjka kosček suknja. Gospa Chappellova je našla oni kosček pred nedavnim v mrtvaški sobi Cassertona...«

»Oh!« je vzkliknila Helena presenečeno. »Ali ti je to pomagalo?«

»Zelo! Takoj sem prišel na pravo sled!« Bobby je razkazoval lutko kot bi bil za vodnika v muzeju.

Lynghy jo je pazljivo ogledoval.

»Lepa stvarca,« je pravil brez vsakega iz-raza v glasu.

»Dam zanjo tisoč dolarjev!«

»Ne igrajte z nami komedije!« ga je nadrl Chappell.

»Kaj naj — naj to — to pomeni?« zajecija trgovca z umetninami.

»Da ste imeli to lutko že večkrat kot enkrat v rokah! Vi ste, moj ljubi, poznali tole stvarco preveč dobro...«

»Jaz? V rokah? Nikoli!«

Chappell se je prezirljivo zasmejal.

»Lynghy! Opozarjam vas! Ne podcenjujte prstnih odtisov. Več storilcev je verjelo v njih nezmotljivost šele tedaj, ko je že imelo zanko na vratu...«

Nehote se je zgrabil Lynghy za grlo.

»Prekletol!« je zabundal.

In Chappell je nadaljeval:

»Stvar Cassertonovega primera in njegovih predhodnikov je čisto enostavna. — Poznate »Unione Espagnola?«

Montgomery, ki je od časa do časa gladi svojo buško, in gospa Chappellova sta vzkliknila iz enega grla:

»Seveda!«

»Ah, da tam, ne?« pripomni Chappell z nasmehom.

»Ostala gospoda tudi ne? Kot vidim, odkimavate vsi z glavo...«

»Ali ima to kakšen posel s politiko?« sprašuje vedno opreznih Higgins, ki ga je nekdo uslužno peljal k stolu. »S politiko tujih držav se ukvarja samo ministrstvo zunanjih poslov. Scotland Yard se v take reči ne vtika!«

Amerikanci so se zasmejali na njegov račun. Higgins jih je začuden gledal.

Amerikanski komisar mu je razložil:

»Unione Espagnola« je severnoameriška družba zločincev, ki so jo založili štirje največji gangsterji, predvsem pa Feldman in Al Capone. Dvajsetega oktobra en tisoč devestost šest in dvajsetega dobila »Unione«, ko so sklenili gangsterji mir, močno oporo. Njih vodnik je Lombardo, intimni prijatelj največjega izmed vseh zločincev — Feldmana in člani so večinoma španci — med severnoameriški zločinci jih je namreč zelo veliko...«

»Ah!« ga je prekinil začuden Higgins. »Jaz sem mislil, da so predvsem črni gangsterji...«

»Komaj ena četina zločincev gre na račun črncev,« ga popravlja Chappell.

Torej nadaljuje: »Unione Espagnola« se je ukvarjala v času prohibicije predvsem s tihotapstvom alkoholnih pijač.

Toda, ko je prenehala prepoved točenja pijače, so prišli tudi za »Unione« zli časi.

Vodniki družbe so iskali novih »zaposlitenj«. Zdalj zaslužijo največ s tihotapstvom mamilnih strupov.

Združene države vzdihujejo pod to kugo, ki se je razpasla zlasti med tako imenovano »boljšo družbo«.

Toda »Unione« se udeležuje tudi drugod. Na primer se ukvarja z nedovoljenim trgovanjem diamantov.

Angleški uradi v Južni Afriki zelo pobijajo to skrivno nakupovanje diamantov.

Zmeraj in zmeraj prihajajo na borze za diamanti v Londonu, Bruslju, Antverpenu dragulji, ki niso šli skozi roke sindikata.

Če potem zasledujejo pot diamanta nazaj, pridejo prav lahko na tihotapca in temu je potem življenje pravi pekel.

Če bi se dobila oseba, ki bi vstopila med tihotapca in konzumenta tako, da bi ostal tihotapec nerazkrinkan, bi to pomenilo polom na svetovnem trgu.

Da se ukvarja »Unione Espagnola« tudi s temi posli, dokazujejo večkratni polomi družbe De Beers v Londonu — kot gotovo veste, je to največje trgovsko podjetje s surovimi diamanti...«

Bystrock ga je prekinil:

»Ali se je morda obrnila družba De Beers na ameriško policijo?«

Chappell se je neslišno zasmejal.

»Ali ne bi morda smela?«

»Da! Da! Toda — toda človeka vendar tako rekoč tako stvar malo presenetijo!«

Tudi Higgins je hotel nekaj vedeti.

»Ali se ta družba zločincev ukvarja samo s tihotapstvom diamantov?«

»Nikakor ne! Toda, če bi hotel o tem razlagati, ne bi bil nocoj s tem gotov. A, kar je še zanimivo, vam bom pa le povedal, ker je za našo stvar odločilno! Poveljniki »Unione Espagnola« se ne počutijo v Združenih državah preveč varne. Sicer...«

Bystrock ga prekine: